

VESZPRÉMY MÁRTON

Asztrológusok a 20. századi Magyarországon a rendszerváltásig¹

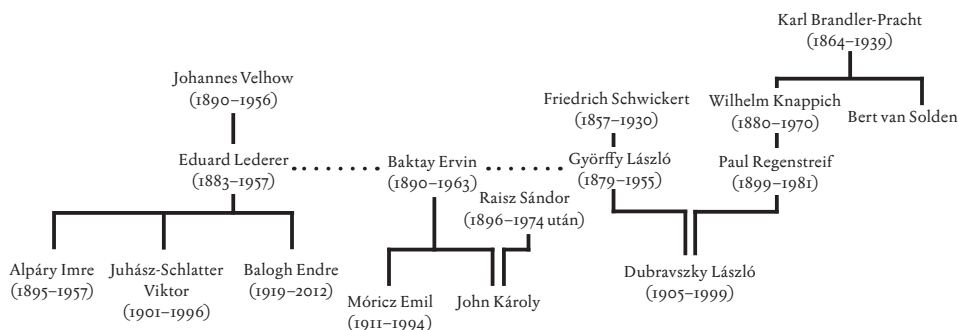
Az asztrológia történetét több irányból is megközelíthetjük: 1. az asztrológia által alkalmazott technikák, eljárások és ismeretek története. Az asztrológia történetének ezt az oldalát próbáltam megközelíteni Baktay Ervin példáján keresztül egy korábbi tanulmányomban.² 2. az asztrológia társadalmi recepciójának a története. Elfogadták-e vagy elítélték, alkalmazták-e az uralkodói udvarokban, tanították-e az egyetemeken, vitáztak-e róla tudósok a nyilvánosság előtt, egyáltalán: mit gondoltak róla azok, akik maguk nem voltak asztrológusok? 3. az asztrológusok története. Kik vitték tovább, kik művelték, kik fejlesztették ezt a diszciplínát? Milyen környezetből származtak, hol tanulták meg és mihez kezdtek vele? Jelen írásomban az asztrológia történetének ez utóbbi aspektusát igyekszem vizsgálni a 20. századi Magyarországon. Célom, hogy röviden bemutassam az olvasónak azokat a kevésbé ismert magyar vagy magyar vonatkozásokkal is rendelkező asztrológusokat, akik kapcsolatban álltak Baktayval, vagy hatott rájuk Baktay asztrológusi munkássága. Életútjuk rövid áttekintése azt is lehetővé teszi, hogy levonjak néhány általános megállapítást az asztrológia 20. századi magyarországi történetére vonatkozóan.

Az alább tárgyalt asztrológusok nem mindegyike azonos mértékben ismert (vagy ismeretlen), így nem mindegyikük igényel azonos részletességű bemutatást. Paul Regenstreifről részletes adatokkal rendelkezünk Conrad Schachenmannak köszönhetően. Kurt Rechnitz-cel, Juhász-Schlatter Viktorral és Móricz Emillel ezidáig nem foglalkozott történeti elemzés, Szveteney György, Györffy László, Eduard Lederer, Alpáry Imre és Raisz Sándor kapcsán pedig ez a tanulmány foglalja össze először mindazt, amit tudunk róluk. A rendelkezésre álló források mennyisége is más-más mélységű bemutatást tesz lehetővé. Míg a katonák és az állami szolgálatban álló személyek (hivatalos) pályája jól rekonstruálható, addig a magánszektorban tevékenykedő, külföldön élő, vagy a szocializmus időszaka alatt illegálitásban dolgozó asztrológusokról (Erich Frank, Szilágyi Sándor, Vági Mihály, John Károly) szinte semmit sem

¹ Írásomban csak az elhunyt asztrológusokkal foglalkozom. A tanulmány megírásához számos személytől kaptam segítséget. Köszönöm Magyar László Andrásnak a Rechnitz Kurt személyével kapcsolatos felvilágosítást, Méhes Károlynak a Móricz Emil életútjának a rekonstruálásához nyújtott segítségét, Horányi Károlynak a Borbély Ervinnel kapcsolatos közléseket, illetve Balogh Gábornak az édesapjáról, Balogh Endréről nyújtott információkat. Külön köszönöm Könczöl Antalnak, hogy az anyakönyvi adatok egy részét a rendelkezésemre bocsájtotta.

² VESZPRÉMY Márton: „Baktay asztrológiájáról – újra”. *Orpheus Noster*, X. évf., 2018, 18–41.

tudunk. A nemesség tagjainak élete az 1945 előtti időszakban kifejezetten jól dokumentált, ellenben a szocializmus éveiben alig hallunk róluk.

I. ábra. Asztrológiai iskolák Magyarországon a rendszerváltás előtt

FRIEDRICH SCHWICKERT fregattkapitány (Krumau / Český Krumlov, 1857. szeptember 16.³ – Bécs, 1930. október 15.⁴)

Római katolikus vallású, apja erdőmérnök. A fumei Tengerészeti Akadémia elvégzése után 1874. július 7-én belépett a Császári és Királyi Haditengerészetbe. 1878. október 1-én I. osztályos tengerész-apródból sorhajó-zászlóssá lépett elő,⁵ 1885. november 11-én 2. osztályos sorhajó-hadnagy lett.⁶ 1889. május 1-től I. osztályos sorhajó-hadnagy. 1898. május 1-én corvette-kapitánnyá lépett elő.⁷ A boxerlázadás idején Kínában teljesített szolgálatot, Rudolf Montecuccoli gróffal (1843–1922), a haditengerészet vezetőjével azonban igen feszült volt a viszonya. Megfogadta, hogy ha eléri a fregattkapitányi rangot, nyugdíjba vonul. Ez a terve dühítette Montecuccolit, aki jellemtelenségnek tartotta Schwickertet.⁸ 1901. május 1-én elnyerte a fregattkapitányi rangot,⁹ 1904-ben kérte nyugdíjazását.¹⁰ Azt tervezte, hogy vagyonából fog élni, ám váratlanul elveszítette azt. Ekkor fordult érdeklődése az okkult területek felé. Két évig egy krajnai erdészházban élt a világtól elvonultan.¹¹ Az első világháború idején ismét visszatért a haditengerészethez.

³ A születési adatok forrása: Schwickert közölte a saját horoszkópját név nélküli példahoroszkópként az Adolf Weiß-szel közösen írt tankönyvsorozatuk harmadik kötetében. Friedrich SCHWICKERT – Adolf WEISS: *Asztrológiai szerkezetten: tektonika*. [Ford. SZEPESI János] Budapest, Sindbad, 1999, 115–126.

⁴ A hietzingi temetőben nyugszik.

⁵ *Budapesti Közlöny*, 12. évf., 221. sz., 1878. szeptember 24. 1.

⁶ *Budapesti Közlöny*, 19. évf., 252. sz., 1885. november 4. 1.

⁷ *Budapesti Közlöny*, 32. évf., 94. sz., 1898. április 23. 6.

⁸ Georg LEHNER – Monika LEHNER: *Österreich-Ungarn und der „Boxeraufstand“ in China*, Innsbruck [etc.], Studienverlag, 2002. (Mitteilungen des Österreichischen Staatsarchivs. Sonderband; 6) 143, 454. jegyzet.

⁹ *Budapesti Közlöny*, 35. évf., 100. sz., 1901. május 1. 4.

¹⁰ 1904. július 1-ével helyezték nyugállományba.

¹¹ Nyugdíjazásának történetét maga Schwickert meséli el egy 1928-as interjúban. s. i.: „Mi van rólunk

Az asztrológiát részben az angol Alice Baileytől (1880–1949) tanulta, akinek kiadatlan jegyzeteire hivatkozik is,¹² de erősen támaszkodott a kora újkori francia asztrológus, Jean-Baptiste Morin (1583–1686) munkásságára is. Fő műve a tanítványával, Adolf Weiß-szel (1888–1956) együtt 1925–1927 között megjelentetett ötkötetes *Bau- steine der Astrologie*-sorozat, melyben Morin nyomán a lokális determináció elvének fontosságát hangsúlyozzák a horoszkópkifejtésben. Weiß 1938-ban Spanyolországba, majd pedig Argentínába menekült.¹³

ERICH FRANK bűvész (? – ? 1932 után)

Erich Frank bűvész feltehetően azonos a Prof. Frank Rémy álnevet használó személlyel, aki Berlinben élő, magyar származású asztrológus.¹⁴ Ezt megerősíti a *Zalai Közlöny* 1932-es tudósítása, mely a magyar származású illuzionista nagykanizsai fellépéséről számol be.¹⁵ Előéletéről keveset tudunk: 1926-ban Berlinben volt, 1927-ben Baján, Nagykanizsán, majd Rómában.¹⁶ Magyarországi látogatása alkalmával 1932 folyamán többször is készített horoszkópokat a *Színházi Élet*nek, többek között az azévi magyar szépségkirálynő, Lampel Ica horoszkópját.¹⁷ „Horoszkópjai” azonban nagyon primitívek: csak az aszcendens jelét és a Nap állatövi helyzetének kerekített értékét tüntetik fel, a többi égitest helyzetének megadása nélkül (hogyan a házakról vagy a fényszögekről ne is beszéljünk). Az ábrák rövid értékelése során kizárólag a Nap által elfoglalt jegyre támaszkodott.

BENKŐ JENŐ (? – ?)

Az *Ujság* asztrológusa 1933–1936 között.¹⁸ Horoszkópjait a Vehlow-féle egyenlő házrendszerrel publikálta.¹⁹ 1934-ben foglalkozott a Nepál és India határán történt janu-

.....
megírva a magas csillagokban?”. *Ujság*, 4. évf., 109. sz., 1928. május 13. 9.

¹² SCHWICKERT – WEISS: i. m., számos helyen, a teljesség igénye nélkül: 44, 70, 82, 97–98, 102, III, II5, 167. (A kötetnek nincs névmutatója, és digitalizált példány sem a magyar, sem a német kiadásból nem elérhető.)

¹³ James Herschel HOLDEN: *A History of Horoscopic Astrology: from the Babylonian Period to the Modern Age*, Tempe, Az., A.F.A., 2006, 265.

¹⁴ *Magyar mágia: töredékek a magyar bűvészet történetéből*, vál., szerk. és összeáll. KELLE Botond. Budapest, Játékszerek Anno... Kiállítóterem, 2000, 88.

¹⁵ *Zalai Közlöny*, 72. évf., 57. sz., 1932. március 10. 4.

¹⁶ KELLE Botond: i. m. 88.

¹⁷ „A Te csillagod...”. *Színházi Élet*, 1932, 4. sz. 52–54; „Milyen lesz Lampel Ica jövője? Nyilatkozik az asztrológus, a grafológus és a jós”. *Színházi Élet*, 1932, 7. sz. 6–10, 6–8.

¹⁸ PÁNCZÉL Lajos: „Mit hoz 1934? Csillagjósolás az új esztendőre”. *Ujság*, 9. évf., 296. sz., 1933. december 31. 15; BENKŐ Jenő: „Előre megjósolták a hindu asztrológusok az indiai földrengést. Van-e összefüggés a bolygók állása és a földi katasztrófák között?”. *Ujság*, 10. évf., 22. sz., 1934. január 28. 28; PÁNCZÉL Lajos: „Mit ígérnek a csillagok 1935-re? Benkő Jenő asztrológus csillagjósolása az új esztendőre”. *Ujság*, II. évf., II. sz., 1935. január 13. 9–10; „Asztrológiai mérleg az 1935. évről”. *Ujság*, II. évf., 292. sz., 1935. december 22. 11–12; „Mit hoz az 1936-ik esztendő? Asztrológiai prognózis”. *Ujság*, 12. évf., I. sz., 1936. január 1. 7.

¹⁹ PÁNCZÉL Lajos (1933), BENKŐ Jenő: i. m.

ár 15-i pusztító földrengéssel, melyet állítólag az indiai asztrológusok előre megjósoltak. A témáról február 10-én Baktay Ervin is értekezett.²⁰

SZILÁGYI SÁNDOR történész (? – ?)

Az *Est* egy 1939-es riportja szerint „a kitűnő történész” Szilágyi Sándor „magánhasználatra már vagy 300 horoszkópot csinált.”²¹ Mivel a cikk szerint Szilágyi ekkor még életben volt, nem lehet azonos a jól ismert Szilágyi Sándor (1827–1899) történésszel, aki 40 évvel korábban meghalt.

VÁGI MIHÁLY (? – ? 1942–1946 között)²²

1942-ben könyvet jelentetett meg az asztrológiáról német nyelven.²³ Kapcsolatban állt Eduard Ledererrel, aki megemlíti egy Baktaynak írott 1947-es levelében.²⁴

nagyóhaji báró SZVETENEY / SZVETENAY GYÖRGY ezredes, festőművész²⁵ (Tarnopol, Galícia, 1871. január 21.²⁶ – 1952)

György Antal Lajos József Károly névre keresztelték, katolikus vallású. Apja Szveteney Antal (1831–1893) titkos tanácsos, 1883–1885 között a Hadügyminisztérium osztályfőnöke, a 86. gyalogezred tulajdonosa, lovassági tábormok, 1883. január 10-én szerzett bárói rangot.²⁷ Anyja a bécsi Anna Leitzinger (1850–1904).²⁸ Két testvére

²⁰ BAKTAY Ervin: „Hogyan jósolják meg a hindu asztrológusok a nagy indiai földrengést! Egy magyar tudós is felfedezte a hinduk előtt ismeretes titkot.” *Pesti Hírlap*, 56. évf., 32. sz., 1934. február 10. 4.

²¹ KENESSEY Péter: „Mit jósolnak a csillagok 1939-re, 1940-re, 1941-re Magyarországnak és a világnak.” *Az Est*, 30. évf., 46. sz., 1939. február 25. 11.

²² Talán azonos azzal az evangélikus vallású Vági Mihállyal, aki 1944. június 20-án hunyt el 72 éves korában a VII. kerületi Izabella utca 28. szám alatt. Néhai szülei Vági György és Szabó Sára. Felesége Kerner Mária. Budapest VII. kerület 1944. évi halotti anyakönyv 997. sz.

²³ Michael VÁGI: *Die Mondknoten und die Astrologie*, Budapest, Vajna, 1942. A könyvről elítélő ismertetés jelent meg „Egy darab középkor” címmel 1942. júniusában a *Népszavában* az sz. s. álnéven publikáló Szerdahelyi Sándor tollából. sz. s.: „Egy darab középkor”. *Népszava*, 70. évf., 134. sz., 1942. június 17. 4. Augusztusban a *Tolnai Világlapja* is röviden beszámolt a könyv megjelenéséről. *Tolnai Világlapja*, 44. évf., 34. sz., 1942. augusztus 26. 26.

²⁴ Hopp Ferenc Ázsiai Művészeti Múzeum, Adattár Ad/6100.21–2017

²⁵ A helyes forma Szveteney, de a magyar sajtóban mindkét alakban szerepelt a neve. Előnévének régies helyesírása: nagy-ohayi.

²⁶ GUDENUS János József: *A magyarországi főnemesség XX. századi genealógiája*, IV. k. Sz-Zs, [Budapest], Heraldika Kiadó, 1998, 73; Mechthild DUBBI: *Vom k.u.k. Hauptmann zum Kommerzialrat: Karl Bittner, 1871–1951: zwei Lebensentwürfe im Spiegel autobiographischer Aufzeichnungen*, Wien, Köln, Weimar, Verl. für Geschichte und Politik bei Böhlau - München, Oldenbourg-Wiss.-Verl., 2008. (Sozial- und wirtschaftshistorische Studien; 33) 65.

²⁷ Született 1831. december 5., Tarnopol. Meghalt 1893. október 30., Nagyszében. GUDENUS János József: i. m. IV. k. 73. Nekrológia életrajzzal: *Pesti Napló*, 44. évf., 306. sz., 1893. október 31. 5; *Fővárosi Lapok*, 1893. november 1. 2486. Pályafutása részletesebben: *Az Athenaeum kézi lexikona*, II. k. Szerk. ACSÁDY Ignác. Budapest, Athenaeum, [1891–1893], 1165.

²⁸ Született 1850. szeptember 6., Bécs. Meghalt 1904. július 24., Bécs. Szülei Georg Leitzinger és Maximiliane von Körber. Házassága Szveteney Antallal 1869. június 8-án kötött Bécsben. *Gothaisches*

Antal (1872–?)²⁹ és Maximiliane Rozália (1875–1907).³⁰ György, Antal öccsével együtt, apja katonai pályáját folytatta. Előmenetele jól dokumentált. 1889-ben belépett a Bécsújhelyi Katonai Akadémiára, eredményei igen jók voltak.³¹ 1892. augusztus 18-án az Akadémia harmadéves növendékeként kinevezték hadnaggyá az 5. számú huszárezredhez.³² 1896. május 1-től főhadnagy.³³ 1901. május 1-től 2. osztályú századosként átkerült a 8. számú huszárezredhez.³⁴ 1905-től első osztályú százados,³⁵ 1912. november 1-től őrnagy.³⁶ 1915-ben már ismét az 5. számú huszárezrednél találjuk.³⁷ 1915. szeptember 1-től alezredes.³⁸ Az első világháború alatt, 1914–1917 között a lengyel, a román és az olasz fronton harcolt. 1917-től adjutáns a 7. hadseregnél Odeszszánál.³⁹ 1918. május 1-től ezredes.⁴⁰ Szárnysegédként is szolgált József Ferdinánd főherceg (1872–1942) mellett,⁴¹ aki évfolyamtársa volt a Katonai Akadémián. 1919. március 1-én nyugállományba helyezték.⁴² 1933/1934 és 1938/1939 között a Magyarság Lapkiadó Rt. igazgatósági tagja.⁴³ 1905. november 14-én Budapesten megnősült,

Genealogisches Taschenbuch der freiherrlichen Häuser, Jahrgang 61. Gotha, Justus Perthes, 1911, 934; GUDENUS János József: i. m., IV. k. 73. Szveteney anyjával való kapcsolatáról a *Tolnai Világlapjában* mesélt 1940 decemberében. „Édesanyám!”. *Tolnai Világlapja*, 42. évf., 51. sz., 1940. december 18. 7–10. 10.

²⁹ Született 1872. június 4., Saaz (Žatec). GUDENUS János József: i. m. IV. k. 73; Mechthild DUBBI: i. m. 65. Rövid életrajzát lásd: HELLEBRONTH Kálmán: *A magyar testőrségek névkönyve, 1760–1918*, Budapest, Stádium, [1940], 528. 1898. november 17-én Brassóban feleségül vette Fedra Stefániát (1875–?). Stefánia nevű lányuk 1899. szeptember 6-án született. GUDENUS János József: i. m. IV. k. 73. Bátyjához hasonlóan őt is vonzották a művészetek: szobrászattal foglalkozott. Mechthild DUBBI: i. m. 195.

³⁰ Született 1875. március 29., Hietzing (ma Bécs városrésze). Meghalt 1907. március 22., Pottornya. 1894. január 6-án Bécsben báró Wattenwyl Albert (†1899) felesége lett. Második házassága neczpáli Justh Miklós huszárfőhadnaggyal 1906. március 7-én kötöttet Nagyfalun (Árva megye). GUDENUS János József: i. m. IV. k. 73–74.

³¹ 1892-es hivatalos értékelését lásd: Mechthild DUBBI: i. m. 74.

³² *Budapesti Közlöny*, 26. évf., 188. sz., 1892. augusztus 18. 1.

³³ *Budapesti Közlöny*, 30. évf., 99. sz., 1896. április 29. 4.

³⁴ *Budapesti Közlöny*, 35. évf., 101. sz., 1901. május 2. 5.

³⁵ *Budapesti Közlöny*, 39. évf., 101. sz., 1905. május 3. 5.

³⁶ *Budapesti Közlöny*, 46. évf., 250. sz., 1912. november 3. 2.

³⁷ *Budapesti Közlöny*, 49. évf., 90. sz., 1915. április 18. 2.

³⁸ *Budapesti Közlöny*, 49. évf., 198. sz., 1915. augusztus 27. 1; *Pesti Hírlap*, 37. évf., 239. sz., 1915. augusztus 28. 19.

³⁹ *Who's Who in Central and East-Europe 1933/34*. Ed. by Stephen TAYLOR. Zürich, The Central European Times Publishing Co. Ltd., 1935, 973.

⁴⁰ *Budapesti Közlöny*, 52. évf., 113. sz., 1918. május 17. 2.

⁴¹ *Budapesti Hírlap*, 52. évf., 73. sz., 1932. április 1. 6; „Édesanyám!”. *Tolnai Világlapja*, 42. évf., 51. sz., 1940. december 18. 7–10. 10.

⁴² *Budapesti Közlöny*, 53. évf., 50. sz., 1919. február 28. 2; *Az Ujság*, 17. évf., 52. sz., 1919. március 1. 5.

⁴³ *Gazdasági, pénzügyi és tőzsdei kompasz*, 9. évf., 1933–1934. 3–4. k., Budapesti ipari és kereskedelmi részvénytársaságok, 500; *Gazdasági, pénzügyi és tőzsdei kompasz*, 10. évf., 1934–1935. 3–4. k., Budapesti ipari és kereskedelmi részvénytársaságok, 470; *Gazdasági, pénzügyi és tőzsdei kompasz*, 11. évf., 1935–1936. 3–4. k., Budapesti ipari és kereskedelmi részvénytársaságok, 471; *Gazdasági, pénzügyi és tőzsdei kompasz*, 12. évf., 1936–1937. 3–4. k., Budapesti ipari és kereskedelmi részvénytársaságok, 455; *Gazdasági, pénzügyi és tőzsdei kompasz*, 13. évf., 1937–1938. 3–4. k., Budapesti ipari és kereskedelmi részvénytársaságok, 450; *Gazdasági, pénzügyi és tőzsdei kompasz*, 14. évf., 1938–1939. 3–4. k., Budapesti ipari és

felesége az evangélikus Sofie Thekla Emilia Grabowska h. Jastrzębiec (1867–1940),⁴⁴ aki abban az évben vált el előző férjétől, Szczurowski Ágostontól.⁴⁵ Szveteneynek ebből a házasságából Marietta nevű lánya született. Második felesége Jancsó Julianna.⁴⁶ 1951-ben kitelepítették őket.⁴⁷

A *Baktay asztrológiájáról* című tanulmányomban (ld. 2. lábjegyzet) tárgyalt asztrológusokkal szemben Szveteney az asztrológia misztikusabb, vásári oldalát képviselte. Asztrológiai tanulmányairól nem tudunk semmit, ám feltehetőleg a Vehlow-féle iskolához kapcsolódott, mivel az ő házrendszerével közölte Erzsébet királyné horoszkópját.⁴⁸ Nyelvismeretei elvben lehetővé tették, hogy külföldön tanulja az asztrológiát, ugyanis tört magyarsággal beszélt, helyenként némettel keverve.⁴⁹ Ugyanakkor a francia hatás sem zárható ki: Szveteney 1919 augusztusától a budapesti francia misszióhoz beosztott összekötő-tisztek főnöke volt⁵⁰ egészen 1921-ig, és egy 1931-es interjúban francia okkultistákra hivatkozott.⁵¹ Egy 1930-as interjú szerint „közel tíz éve” (vagyis hivatali kötelességeitől felszabadulva) kezdett el asztrológiával foglalkozni.⁵² Az 1930-as években gyakran szerepelt a hazai sajtóban politikai jóslataival. 1932 júliusában kétoldalas német nyelvű írása jelent meg a lipcsei *Zentralblatt für Okkultismus*ban Goethe horoszkópjáról.⁵³

.....
kereskedelmi részvénytársaságok, 449.

⁴⁴ Budapest IX. kerület 1905. évi házassági anyakönyv 1065. sz. Született 1867. szeptember 12., Tokarwez, Posen. (A házassági anyakönyvben a születési adatai: 1866. szeptember 6.) Meghalt 1940. április 4., Budapest. 1940. április 6-án temették el Rákoskeresztúron. *Gotbaisches Genealogisches Taschenbuch der freiherrlichen Häuser*, Jahrgang 61. Gotha, Justus Perthes, 1911, 935; GUDENUS János József: i. m. IV. k. 73. Szülei: Bronisław Grabowski (†1905 előtt) és Michelina Bronikowska.

⁴⁵ Budapest Főváros Levéltára HU BFL - VII.2.c - 1905 - V.0055.

⁴⁶ Házasságuk 1942. október 31-én kötött. Budapest X. kerület 1942. évi házassági anyakönyv 565. sz. Az özvegy katolikus feleség született 1896. március 30., Gyergyószentmiklós. Meghalt 1956. március 23., Budapest. Budapest IV. kerület 1956. évi halotti anyakönyv 252. sz. Március 28-án temették az Óbudai temetőben. Szülei Jancsó János (†1942 előtt) és Sipos Mária (†1956 előtt).

⁴⁷ VESZPRÉMY Márton: *Az asztrológusok és az állambiztonság* (megjelenés alatt).

⁴⁸ „Mi a csillagjóslás?”. *Az Est*, 26. évf., 294. sz., 1935. december 25. 16.

⁴⁹ BODÓ Béla: „Beszélgetés a csillagok titkairól báró Szvetenay György ezredes-festőművésszel, a modern csillagjóslással”. *Pesti Napló*, 85. évf., 176. sz., 1934. augusztus 5. 15.

⁵⁰ *Tolnai Világlapja*, 19. évf., 40. sz., 1919. november 22. 2.

⁵¹ RÓNAY Mária: „Szellemportrék”. *Színházi Élet*, 1931, 20. sz. 50–52, 50.

⁵² „Sorsunk – a csillagokban”. *Pesti Napló*, 81. évf., 90. sz., 1930. április 20. 74.

⁵³ Georg von SZVETENEY: „Goethes Horoskop und sein Standpunkt zur Astrologie”. *Zentralblatt für Okkultismus*, XXVI., 1932/33. 22–23.

bobai GYÖRFFY LÁSZLÓ ezredes, hadbíró⁵⁴ (Keszthely, 1879. június 25.⁵⁵ – Budapest, 1955. január 29.⁵⁶)

Evangélikus vallású. Szülei Györffy István (1840–?) posta- és távirtda felügyelő⁵⁷ és Kollár Mária. 1891–1899 között a keszthelyi premontrei katolikus gimnázium tanulója volt,⁵⁸ majd a Ludovika Akadémián tanult. 1902–1906 között elvégezte a honvéd felsőbb tiszti tanfolyamot. 1907–1908-ban jogot végzett Budapesten és Pozsonyban⁵⁹ magánúton.⁶⁰ 1906. november 1-től főhadnagy,⁶¹ 1911. május 1-től főhadnagy-hadbíró,⁶² 1914. május 1-től százados-hadbíró.⁶³ A Tanácsköztársaság idején menekülnie kellett.⁶⁴ Az 1922-ben kezdődő „orgoványi bűnpör” tárgyalása folyamán tanúsított viselkedése – Pikler Emil szociáldemokrata képviselő parlamenti felszólalását követően – fegyelmi eljárást és áthelyezést vont maga után.⁶⁵ Györffy végül rágalmazási pert indított Pikler ellen, amit meg is nyert. Az ügyben gróf Csáky Károly honvédelmi miniszterrel szemben Györffy pártját fogta Gömbös Gyula. Jó viszonyukra utal, hogy Györffy már akkor elkészítette Gömbös horoszkópját, „amikor egyszerű képviselő volt”.⁶⁶ Györffy tárcákat, katonai és külpolitikai témájú cikkeket és könyveket is írt.⁶⁷ Egy 1935-ös interjú tanúsága szerint 1915 óta foglalkozott asztrológiával.⁶⁸ Ő ismertet-

⁵⁴ Bár tanítványa, Dubravszky László konzekvensen hosszú ó-vel használta a nevét, úgy tűnik, Györffy a helyes alak. Köszönöm Ruttkay Helgának, hogy erre felhívta a figyelmemet.

⁵⁵ Györffy a saját horoszkópját használta példahoroszkópként (név nélkül) 1935-ös *Asztrológia* című tankönyvében. GYÖRFFY László: *Asztrológia*, Budapest, Kókai Lajos, 1935, 114., 188. A horoszkópot később tanítványa, Dubravszky László is közölte. DUBRAVSZKY László – EÖRSSY János: *A tradicionális asztrológia tankönyve*, Budapest, Orient Press, 1992, 8., 9., 10., 13. ábra.

⁵⁶ Budapest I. kerület 1955. évi halotti anyakönyv 10. sz.

⁵⁷ Apja neve szintén Györffy István.

⁵⁸ *A keszthelyi Kath. Főgymnasium értesítője az 1892–93. évről.* Közzé teszi BURÁNY Gergely. Keszthely, Farkas János Könyvnyomdája, 1893, 138; *A keszthelyi Kath. Főgymnasium értesítője az 1893–94. évről.* Közzé teszi BURÁNY Gergely. Keszthely, Farkas János Könyvnyomdája, 1894, 169; *A keszthelyi Kath. Főgymnasium értesítője az 1895–96. évről.* Közzé teszi BURÁNY Gergely. Keszthely, Farkas János Könyvnyomdája, 1896, 374; *A keszthelyi Kath. Főgymnasium értesítője az 1898–99. évről.* Közzé teszi BURÁNY Gergely. Keszthely, Sujánszky J. Könyvnyomdája, 1899, 172.

⁵⁹ Ez eddig közölt adatok forrása GULYÁS Pál: *Magyar írók élete és munkái*, XI. k., Budapest, MTA Irodalomtudományi Intézet, MTA Könyvtár, Petőfi Irodalmi Múzeum, 1992, 827.

⁶⁰ BAKOS Ákos: „A csillagokat vallatja Györffy László ezredes hadbíró és elkészítette Mussolini, Hitler és Gömbös horoszkópját”. *Az Est*, 26. évf., 248. sz., 1935. október 30. 7.

⁶¹ *Budapesti Közlöny*, 40. évf., 252. sz., 1906. október 31. 5; *Budapesti Hírlap*, 26. évf., 299. sz., 1906. október 31. 14.

⁶² *Rendeleti Közlöny a Magyar Királyi Honvédség számára. Személyes Ügyek*, 38. évf., 15. sz., 1911. április 27. 139; *Budapesti Közlöny*, 45. évf., 98. sz., 1911. április 28. 6.

⁶³ *Rendeleti Közlöny a Magyar Királyi Honvédség számára. Személyes Ügyek*, 41. évf., 18. sz., 1914. április 27. 201; *Budapesti Közlöny*, 48. évf., 96. sz., 1914. április 28. 6.

⁶⁴ Györffy vázlatos életrajzát megtaláljuk Dubravszky László tankönyvében. DUBRAVSZKY László – EÖRSSY János: i. m. 190.

⁶⁵ Az ügyről három éven át folyamatosan tudósított a sajtó.

⁶⁶ BAKOS Ákos: i. m.

⁶⁷ Ezekre lásd: GULYÁS Pál (1992): XI. 827.

⁶⁸ BAKOS Ákos: i. m.

te meg a hazai közönséget az osztrák Friedrich Schwickert és Adolf Weiß asztrológiai könyvsorozatával 1927-ben és 1928-ban az *Ujság* hasábjain.⁶⁹ Mestere, Schwickert 1928 májusában Győrffynél vendégeskedett Budapesten.⁷⁰ 1933-ban a frissen alakult Magyar Metapsychikai Társaság folyóiratában írt az asztrológiáról.⁷¹ Asztrológusi diplomáját 1933-as nyugdíjba vonulása után, 1934. június 25-én szerezte a düsseldorfi asztrológiai központban (Astrologische Zentralstelle).⁷² 1910. december 24-én vette feleségül Somogyi Lidiát (1892–1971).⁷³ Feleségével a Farkasréti Temető 19-es parcellájában nyugszanak.

fajkürthi és kolthai KÜRTHY GYÖRGY színész, színházigazgató (Budapest, 1882. február 24. – Budapest, 1972. december 27.)

Egy 1927-es interjú tanúsága szerint akkor már három éve foglalkozott asztrológiával.⁷⁴ 1925-ben tanulmányt jelentetett meg az asztrológiáról.⁷⁵ Minden bizonnyal ő volt az, aki 1926-ban a *Színházi Élet* új horoszkóp-rovatában K. Gy. monogrammal közölte Rózsahegyi Kálmán színész horoszkópját (Placidus-házrendszerrel).⁷⁶ A beharangozott rovat azonban valamilyen okból nem folytatódott. Érdekes módon hosszú életének további részében Kürthy György neve nem kerül elő az asztrológiával kapcsolatban.

⁶⁹ GYÖRFFY László: „Szeljegyzet egy asztrológiai tanulmányhoz”. *Ujság*, 3. évf., 68. sz., 1927. március 24. 14; GY. L.: „Modern csillagjósolás”. *Ujság*, 4. évf., 62. sz., 1928. március 15. 22.

⁷⁰ s. i. (1928).

⁷¹ GYÖRFFY László: „Az astrologiáról”. *Metapsychikai Folyóirat*, II., 1933/1–2. 39–40.

⁷² Az arcképes igazolvány reprodukcióját lásd: KONKOLY Kálmán: „Egy magyar asztrológus augusztusban kiszámította Gömbös Gyula halálát. Győrffy László, a diplomás asztrológus beszél a csillagos ég titkairól, a zsebtolvajokról és a szebb jövőről.” *Pesti Napló*, 87. évf., 262. sz., 1936. november 15. 14. A diploma bal oldalán Hubert Korsch (1883–1942) aláírása szerepel, aki 1929-ben vette át a központ vezetését. A központ működését 1938-ban betiltották, Korsch az oranienburgi koncentrációs táborban halt meg. (Bár Ellic Howe szerint maga is a náci párt tagja volt. Ellic HOWE: *Astrology and the Third Reich*, Wellingborough, The Aquarian Press, 1984, 113.)

⁷³ Balatonfüred 1910. évi házassági anyakönyv 21. sz. Somogyi Lidia 1892. november 13-án született. Szülei Somogyi Zsigmond († 1910 előtt) és Szücs Amália († 1910 után). Somogyi Lidia a Győrffyyel közös sírkövéükön számomra ismeretlen okból Somogyi Angéla néven szerepel.

⁷⁴ „Kürthy György, a magyar művészvilág ezermestere, három évre visszaszerződött a Nemzeti Színházhoz”. *Tolnai Világlapja*, 27. évf., 32. sz., 1927. augusztus 3. 52.

⁷⁵ KÜRTHY György: „A csillagok beszélnek. (A modern asztrológiáról)”. *Tolnai Világlapja*, 27. évf., 24. sz., 1925. június 10. 26–27.

⁷⁶ K. Gy.: „A Színházi Élet horoszkópja. Rózsahegyi Kálmán horoszkópja”. *Színházi Élet*, 1926, 10. sz. 20–21.

EDUARD LEDERER gépészmérnök (Kassel, 1883. szeptember 11. – Budapest, 1957. december 11.⁷⁷)

Joseph Lederer és Marianne Martha Cohn gyermekeként született Kasselen.⁷⁸ Testvérei Pauline (1886–?) és Kurt Ferdinand (1889–?), féltestvére Alice Adelheid (1896–1913).⁷⁹ Eduard Lederer mérnökként dolgozott Berlinben. Az asztrológiával úgy került kapcsolatba, hogy megkérték, írjon egy könyvet, melyben megcáfolja az asztrológia állításait. Lederer el is kezdte olvasni az asztrológiai szakirodalmat, ám ellenfélből hamarosan hívővé vált.⁸⁰ Minden bizonnyal ezután kereste fel a szintén Berlinben élő Johannes Vehlow-t, akitől az asztrológiát tanulta. Munkája révén ismerte meg későbbi feleségét, Bíró Margitot (1899–1957).⁸¹ Házasságkötésükre 1928. december 22-án került sor Budapesten.⁸² Lederer ekkor már főmérnök, műszaki igazgató. A menyasszony és a vőlegény is külföldi állampolgár (utóbbi libochovicei illetőségű). Lederer a náci térnyerés miatt elhagyta Németországot, így valószínűleg csak később települt véglegesen Magyarországra: feltehetően Hitler 1933-as hatalomra kerülése után. 1909-ben Bécsben zsidó vallásról keresztény vallásra tért át,⁸³ 1928-ban feleségével mindketten evangélikus vallásúak. Osztrák kapcsolatait jelzi, hogy a későbbi osztrák kancellár, Kurt Schuschnigg apja kért tőle horoszkópot.⁸⁴ Budapesten a tejiparban helyezkedett el. 1935-ben már itthon is ismert asztrológus volt: a *Színbázi Élet* horoszkópok felállítására kérte fel,⁸⁵ majd pedig egy hosszabb, 15 oldalas cikkben ismertethette az asztrológia alapjait, asztrológiai óráját is közzétéve.⁸⁶ Ezután az egyes állatövi jeleket leíró sorozatba kezdett, ami valamiért az Oroszlán után megszakadt.⁸⁷ Lederer nem tanult meg tökéletesen magyarul: asztrológiai tárgyú előadásait német nyelven tartotta. Az asztrológia oktatását a szocializmus időszakában is folytatta saját

⁷⁷ Budapest XII. kerület 1957. évi halotti anyakönyv 1674. sz. Halálhíre: *Magyar Nemzet*, 13. évf., 86. sz., 1957. december 17. 6. Temetése december 18-án volt a Farkasréti temetőben.

⁷⁸ Joseph Lederer már 1928 előtt elhunyt, Martha Cohn 1928 és 1957 között.

⁷⁹ Helmut THIELE: *Die jüdischen Einwohner zu Kassel, 1700–1942*, Kassel, [s.n.], 2006. Kézirat. Universitätsbibliothek Kassel 35 Hass 2017 B 117. 997.

⁸⁰ „Egy asztrológus megcsinálta Csonka-Magyarország horoszkópját”. *Az Est*, 28. évf., 92. sz., 1937. április 24. 4.

⁸¹ Született 1899. október 27., Istvánölgy, Torontál megye. Meghalt 1957. augusztus 14., Budapest. Budapest XII. kerület 1957. évi halotti anyakönyv 1109. sz. Halálhíre: *Népszabadság*, 2. évf., 194. sz., 1957. augusztus 17. 8. Szülei: dr. Berger Mór (†1928 előtt) és Ofner Szeréna (†1928–1957 között).

⁸² Budapest VII. kerület 1928. évi házassági anyakönyv 2076. sz. Az anyakönyvben a házasság napja december 2-ként szerepel, de előtte és utána is december 22-i bejegyzések állnak, így csak elírásról lehet szó.

⁸³ Anna L. STAUDACHER: „... *meldet den Austritt aus dem mosaischen Glauben*”: *18000 Austritte aus dem Judentum in Wien, 1868–1914: Namen, Quellen, Daten*, Frankfurt a. M. [etc.], Lang, 2009, 356.

⁸⁴ KENESSEY Péter: i. m.

⁸⁵ „8 film horoszkóp”. *Színbázi Élet*, 1935, 25. sz. 52–53.

⁸⁶ „Horoszkóp-iskola”. *Színbázi Élet*, 1935, 43. sz. 209–224.

⁸⁷ Eduard LEDERER: „Horoszkóp-iskola”. *Színbázi Élet*, 1935, 44. sz. 60–61. (Kos); Uő: „Horoszkóp-iskola”. *Színbázi Élet*, 1935, 45. sz. 70. (Bika); „Horoszkóp-iskola”. *Színbázi Élet*, 1935, 46. sz. 70. (Ikrek); Eduard LEDERER: „Horoszkóp-iskola”. *Színbázi Élet*, 1935, 47. sz. 72. (Rák); „Horoszkóp-iskola”. *Színbázi Élet*, 1935, 48. sz. 64. (Oroszlán)

lakásán, magánúton. Tudomásom szerint asztrológiai tárgyú könyve nem jelent meg nyomtatásban.⁸⁸

erdőbaktai BAKTAY ERVIN festőművész, művészettörténész, orientalista, indológus (Dunaharaszti, 1890. június 24.⁸⁹ – Budapest, 1963. május 7.)

Gottesmann Ervin néven született, Komoróczy Géza adata szerint a zsidótörvények hatálya alól a kormányzó felmentette.⁹⁰ Baktay élete és munkássága jól ismert, itt nem igényel külön bemutatást.⁹¹ 1932 őszén kezdett érdeklődni az asztrológia iránt. *A csillagfejtés könyve* című tankönyve 1942-ben jelent meg. Folytatása, az *Asztrológiai prognózis* először csak 2001-ben láthatott napvilágot.⁹²

VENDEL / WENDEL POLICH matematikatanár (Veprovác / Kruščić, Bács-Bodrog megye, 1892. április 26.⁹³ – Buenos Aires, 1979. november 27.)

Polich Vendel és Stammel Anna katolikus vallású gyermeke. Az 1905–1906-os és az 1906–1907-es tanévben valószínűleg a Ciszterci Rend bajai gimnáziumában tanult.⁹⁴ Budapesten járt egyetemre, ahol matematikát hallgatott. 1924-ben kivándorolt Argentínába. 1934-ben kezdett el asztrológiával foglalkozni. 1942-ben megismerkedett az angol származású argentin Anthony Nelson Page-dzsel (1919–1970), akivel 1961-től kidolgozták az ún. topocentrikus házrendszert.

⁸⁸ A könyvtári katalógusokban Edvard Lederer név alatt szerepel az alábbi mű: Ed. LEDERER: *Björnson et Apponyi*, Prague, Orbis, 1921. A francia nyelvű történelmi-politikai eszme-futtatás nem tartalmaz asztrológiát, és jelen tudásunk szerint nem valószínű, hogy a (kiadvány alapján nem azonosítható) szerző azonos lenne a később Magyarországon működő asztrológussal.

⁸⁹ 1890. szeptember 14-én keresztelték a Haraszi katolikus plébánián (VII. k., 74. sz.).

⁹⁰ KOMORÓCZY Géza: *A zsidók története Magyarországon*, II. k. 1849-től a jelenkorig, Pozsony, Kalligram, 2012. (Hungaria Judaica; 27) 828.

⁹¹ Lásd a nemrég megjelent *Homo ludens* és *Az indológus indián* című köteteket. BAKTAY Ervin: *Homo ludens: emlékeim nyomában*. Szerk. HEGYMEGI KISS Áron. Budapest, Iparművészeti Múzeum, 2013. (Bibliotheca Hungarica artis Asiaticae; 4); KELÉNYI Béla (szerk.): *Az indológus indián: Baktay Ervin emlékezete*, [Budapest], Hopp Ferenc Kelet-ázsiai Művészeti Múzeum, 2014.

⁹² Baktay asztrológiájára részletesen lásd: VESZPRÉMY Márton (2018).

⁹³ 1892. június 29-én keresztelték Veprovácson.

⁹⁴ *A Ciszterci Rend bajai Kath. Főgimnáziumának értesítője, 1905–1906*. Közli WERNER Adolf. Baja, Kazal József könyvnyomdája, 1906, 100; *A Ciszterci Rend bajai Kath. Főgimnáziumának értesítője, 1905–1906*. Közli WERNER Adolf. Baja, Kazal József könyvnyomdája, 1907, 96. Az asztrológus Polich és a (szintén katolikus vallású) ciszterci diák azonosságát az életkor valószínűsíti. Szintén erősíti a gyanút, hogy az osztály ötöde Bács-Bodrog megyéből származott. Neve sem a korábbi, sem a későbbi értesítőkben nem bukkan fel. Igen szegény családból származhatott, mert mindkét évben ruhasegélyben részesítették.

ALPÁRI / ALPÁRY IMRE jogász⁹⁵ (Budapest, 1895. február 3.⁹⁶ – Budapest, 1957. október 6.⁹⁷)

Az asztrológus van Trompról ezidáig szinte semmit nem tudtunk. Könyvtárak és antikváriumok honlapjai annyit közölnek, hogy egyetemi tanár volt, és a valódi neve Alpáry Imre.⁹⁸ *Sorsunk és a csillagok* című könyvében annyit árul el magáról, hogy egy alföldi kisvárosban élt,⁹⁹ amikor 1936-ban vagy 1937-ben (ellentmondó adatokat közzöl)¹⁰⁰ megismerkedett az asztrológiával egy este 6 órai előadáson a Bristol szállóban. Mindkét fenti évszám téves, ugyanis Eduard Lederer 1938. március 11-én adott elő este 6-kor a Bristol szállóban a Metapszichikai Társaság előtt „Asztrológiai kísérlet” címmel.¹⁰¹ Ezt az előadást hallotta Alpáry.¹⁰² A szerző művének 1947-es kiadásában a háborúban betöltött titkos politikai szerepére utal,¹⁰³ így minden bizonnyal azonos azzal az Alpáry Imrével, aki részt vett a sikertelen kiugrási kísérlet megszervezésében. Könyvében közli a születési horoszkópja részleteit (Neptunusz és Plútó a 9. házban, Jupiter a 10. házban),¹⁰⁴ ami alapján vagy 1883 körül, vagy 1895 körül született. Szerencsére ismerünk egy Alpáry Imrét, aki 1895. február 3-án született Budapesten: életrajza a Magyar Agrártudományi Egyetem Tanácsa 1948. december 15-i ülésének jegyzőkönyvében olvasható.¹⁰⁵

⁹⁵ A név vegyesen fordul elő mindkét alakban a forrásokban. 1937-es házasságakor pontos i-vel írta alá a nevét a házassági anyakönyvben. 1951. április 21-én a Szabó Lőrinc feleségének írt levélben y-nal szerepel az áírása, ám ugyanaz év július 15-én a Néphadsereg számára írt önéletrajzában pontos i-vel szerepel a neve – a szocializmusban tanácsosabb volt így használni.

⁹⁶ 1895. február 27-én keresztelték a ferencvárosi plébánián.

⁹⁷ Budapest VIII. kerület 1957. évi halotti anyakönyv 2116. sz.

⁹⁸ Ennyi már a kortárs sajtóból is kiderül. A *Corvina*, a Magyar Könyvkiadók és Könyvkereskedők Országos Egyesületének lapja számolt be a szerző 1947-es előadásáról, ahol valódi nevére fény derült. *Corvina*, 70. évf., 18. sz., 1947. május 2. 3. A *Szabad Nép* ezt írta a szerzőről 1949-ben: „nem valami nagy flamand tudós, hanem egy B-listázott községi jegyző Magyarországon.” U. K.: „Sorsunk és a csillagok – avagy: mi az ára a sötétségnek?”. *Szabad Nép*, 7. évf., 4. sz., 1949. január 6. 6. Gulyás Pál álnévlexikona a szerző valódi nevének megadásakor Dr. Bélyey Pál közlésére hivatkozik. GULYÁS PÁL: *Magyar írói álnév lexikon*, 2. kiad. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1978, 457.

⁹⁹ VAN TROMP I.: *Sorsunk és a csillagok*. 3. bőv. és átd. kiad. [Budapest], Cserépfalvi, cop. 1947, 5.

¹⁰⁰ VAN TROMP I.: i. m. 8. (1936-os adat), 29. (1937-es adat).

¹⁰¹ Petőfi Irodalmi Múzeum (a továbbiakban PIM) Kisnyomtatványtár, Any.1618; *Ujság*, 14. évf., 57. sz., 1938. március 11. 8. Lederer 1943. január 8-án is előadott a Metapszichikai Társaság előtt.

¹⁰² A dátum „eltévesztése” nem pusztán feledékenység Alpáry részéről. Könyvében arra utal, hogy Lederernél tett látogatásakor még nőtlen volt, és az asztrológus megjósolta a házasságát. Mivel Alpáry már 1937-ben házas volt, így minden jel arra utal, hogy az erőteljesebb hatás kedvéért kicsit „kiszínezte” a Ledererrel történt találkozása történetét, és ennek része volt a dátum „korrigálása” is.

¹⁰³ VAN TROMP I.: i. m. 8–9.

¹⁰⁴ VAN TROMP I.: i. m. 8.

¹⁰⁵ library.hungaricana.hu/hu/view/AGRARSZIE_MGKRH_ET_1948-49/?pg=56&layout=s (18. oldal.) (2017. október 15.)

Alpári Imre Lajos néven született katolikus vallásúként. Anyja Friedmann Teréz.¹⁰⁶ Apja, Alpáry Lajos (1867–1919) tanfelügyelő¹⁰⁷ Tromp Lajos néven született, és 1888-ban magyarosított Alpáryra.¹⁰⁸ Az Alpáry Imre által használt „van Tromp” nem egyszerűen álnév: a család holland eredetű.¹⁰⁹ Alpáry 1912-ben érettségizett a Ciszterci Rend egri gimnáziumában. Ezután az egri jogakadémia növendéke volt. Tanulmányi eredményei kiválóak voltak; tudott németül és franciául. 1915. május 15-én bevonult katonai szolgálatra.¹¹⁰ Legalább a hadnagyi rangig jutott. A Bruszilov-offenzívánál orosz fogságba esett 1916. augusztus 31-én.¹¹¹ Két évet töltött hadifogságban. Csererokkantként került haza 1918 novemberében, a HONSz¹¹² körül később is tevékenykedett. 1951-ben készült önéletrajzában – melyben részletezi a Tanácsköztársaságnak tett szolgálatait – azt állítja, hogy a kommunista párt tagja volt.¹¹³ 1916-ban kinevezték Heves megyei szolgabíróvá,¹¹⁴ 1922-ban tiszteletbeli főszolgabíróvá. 1937 elején a Kereskedelmi és Közlekedésügyi Minisztériumba került. (1951-es önéletrajza szerint „a postához” került, amit „nyílt ellenzéki magatartásával” indokolt.)¹¹⁵ A hú-

¹⁰⁶ Meghalt 1957 után.

¹⁰⁷ Született 1867. augusztus 27., Vác. Meghalt 1919. december 11., Eger. Személyére és műveire lásd: BOROVSKY Samu szerk.: *Magyarország vármegyéi és városai. Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye*, II. k., Budapest, Országos Monografia Társaság, [1910], 241; GULYÁS Pál (1990): I. 446–447. Halálhíre: *Budapesti Hírlap*, 39. évf., 139. sz., 1919. december 14. 7; *Az Est*, 10. évf., 134. sz., 1919. december 14. 7.

¹⁰⁸ SZENTIVÁNYI Márton: *Századunk névváltoztatásai: helytartósági és miniszteri engedéllyel megváltoztatott nevek gyűjteménye*, Budapest, Hornyánszky, 1895, 26. (A könyv tévesen Trumpf alakban közli az eredeti családnevet. Az új vezetéknev pontos i-vel szerepel, talán ez is tévedés.)

¹⁰⁹ GULYÁS Pál (1990): I. 446–447.

¹¹⁰ Alpári Imre önéletrajza. Hadtörténelmi Levéltár 1895/10.

¹¹¹ Visszaemlékezéséből 1991-ben közölt részleteket az *Esztergom és Vidéke*. BÁNYAI: „Az élet különös jelenségei (2). A tudomány határán”. *Esztergom és Vidéke*, 10. sz., 1991. március 15. 7; Uő: „Az élet különös jelenségei (2). Az élet hullámhosszán”. *Esztergom és Vidéke*, 19. sz., 1991. május 17. 6. A két írás szerzője, Bányai minden bizonnyal azonos Bányai Mátyás asztrológussal, az I. István Gimnázium kémia-fizika szakos tanárával. Bányai 1947-ben ismerkedett meg az asztrológiával Alpáry könyve révén. 1967-ben és 1969-ben is tartott nyilvános előadást az asztrológiáról, ez utóbbi alkalommal Kulín György és Róka Gedeon szállt vitába vele. NÉMETH Istvánné: „Pilismaróti hagyományok”. *Dolgozók Lapja*, 22. évf., 34. sz., 1967. február 9. 6; *Dolgozók Lapja*, 24. évf., 118. sz., 1969. május 25. 11; „Mit mutat a horoszkóp? Tudomány-e az asztrológia? Vita Esztergomban”. *Dolgozók Lapja*, 24. évf., 119. sz., 1969. május 27. 4. Bányai az asztrológián alapuló Jónás-módszer hazai híve és népszerűsítője volt.

¹¹² Hadirokkantak, Hadiözvegyek és Hadiárva Országos Nemzeti Szövetsége.

¹¹³ Alpári Imre önéletrajza. Hadtörténelmi Levéltár 1895/10.

¹¹⁴ Már 1920 előtt szolgabíró és jegyző az egri járásban egészen 1921. szeptember 24-ig. 1928. március 22-ig a gyöngyösi járásban töltötte be ugyanezt a tisztséget, majd áthelyezték a hevesi járásban. 1924 szeptemberében nem őt választották meg a hevesi járás főszolgabírójának. A választást követő eseményekkel kapcsolatban súlyos kötelességszegés miatt indítottak fegyelmi eljárást Alpáry ellen. Emiatt 1925. augusztus 5. és október 1. között eredeti beosztása függőben volt, és a pétervásárai járáshoz volt beosztva. *Heves megye történeti archontológiája (1681–)1687–2000*. Szerk. BÁN Péter. Eger, Heves Megyei Levéltár, 2011. (A Heves Megyei Levéltár forráskiadványai; 14) 258., 262., 270., 273. Alpáry 1951-es önéletrajzában fegyelmi eljárásait mint személyes érdemeinek és rendszerellenes magatartásának bizonyítékait próbálta saját hasznára fordítani. Alpári Imre önéletrajza. Hadtörténelmi Levéltár 1895/10.

¹¹⁵ Alpári Imre önéletrajza. Hadtörténelmi Levéltár 1895/10.

szas években revizionista vagy szélsőséges szervezetekkel szimpatizált (Területvédő Liga, 1920; Ébredő Magyarok Egyesülete, 1922), de idővel változtak nézetei: a német megszállás előestéjén az antifasiszta ellenállás egyik szervezője lett. Ő kereste fel Szegeden Szent-Györgyi Albertet, hogy kipuhatolja, hajlandó-e vezetője lenni a háborút befejezni kívánó ellenzéki csoportosulásnak. Az ország német megszállása után illegitimitásba vonult. Szent-Györgyi mint legközvetlenebb munkatársát 1945 márciusában racionalizálási kormánybiztossá akarta kineveztetni.¹¹⁶ 1947-től a Magyar Agrártudományi Egyetem Mosonmagyaróvári Osztályán agrárjogot oktatott. 1948 októberében tanszékvezető lett, novemberben kinevezték tanárhelyettesé.¹¹⁷ 1949 tavaszán a Mezőgazdasági Tudományos Központhoz nevezték ki miniszteri osztálytanácsos-sá, 1950 tavaszán a Növénynemesítő és -termesztő Intézethez került előadóként.¹¹⁸ Egészségi állapota miatt 1950. november 1-ével nyugdíjba ment.¹¹⁹ 1937. január 12-én házasságot kötött Szemere Noémival.¹²⁰ Mindkettejük neve előfordul Szabó Lőrinc levelezésében: a költő 1951. április 21-én náluk kávézott.¹²¹

Mivel sem Lederernek, sem Juhász-Schlatter Viktornak nem jelent meg könyve, így az 1989-es rendszerváltásig Alpáry asztrológia-tankönyve volt a Vehlow-féle iskola egyetlen nyomtatásban megjelent képviselője Magyarországon. Ez ugyan alig tartalmazott többet az állatövi jelek leírásánál, azonban a 20. század második felében induló asztrológusok számára általában ez a könyv jelentette az első iránymutatást az asztrológia felé.

Alpáry könyve szolgáltatta az inspirációt az érsekújvári születésű Eugen Jonás (magyar szövegekben gyakran Jónás Jenő, 1928–), a „holdfázis-módszert” kidolgozó orvos számára¹²² – ő azonban úgy tudta, hogy van Tromp „holland orvos és asztrológus”.¹²³ Jonás egyébként Baktayval is kapcsolatban állt.¹²⁴

¹¹⁶ *Dálnoki Miklós Béla kormányának (Ideiglenes Nemzeti Kormány) minisztertanácsi jegyzőkönyvei: 1944. december 23. – 1945. november 15.* A kötetet szerk., a jegyzeteket és a bev. tanulmányt írta SZÜCS László. Budapest, Magyar Országos Levéltár, 1997. (Magyar Országos Levéltár kiadványai. II., Forráskiadványok; 28) 302.

¹¹⁷ Alpári Imre önéletrajza. Hadtörténelmi Levéltár 1895/10.

¹¹⁸ Uo.

¹¹⁹ Uo.

¹²⁰ Budapest VI. kerület 1937. évi házassági anyakönyv 50. sz. A feleség evangélikus vallású volt. Született 1909. január 12. Meghalt 1957 után. Szülei Szemre Gáspár († 1937 után) és Hermann Erzsébet († 1937 után).

¹²¹ *Harmínchat év: Szabó Lőrinc és felesége levelezése, II. 1945–1957: Párbuszamosok.* [Sajtó alá rend., bev. és a jegyzeteket írta KABDEBŐ Lóránt.] Budapest, Magvető, cop. 1993, 220.

¹²² PÉTERFI Szonya: „Fiú vagy lány?”. *Vasárnap*, 23. évf., 41. sz., 1990. október 12. 5; JÓNÁS Jenő: *Fogamzáskontroll.* [Ford. MARTON Veronika.] Budapest, Agykontroll Kft., [2000], 13.

¹²³ PÉTERFI Szonya: i. m.

¹²⁴ SZABÓ Iván: „Fiú vagy lány?”. *Új Szó*, 18. évf., 236. sz., 1965. augusztus 26. 4.

RAISZ / RAIZ SÁNDOR elektrotechnikus¹²⁵ (Pancsova, 1896. március 28. – Budapest, 1974 után¹²⁶)

Római katolikus vallású.¹²⁷ Apja Raisz István¹²⁸ törvényszéki írók,¹²⁹ anyja Fischer Franciska.¹³⁰ A szülőhelyéből következő szerbhorvát nyelvismerete mellett németül és franciául tudott.

Pancsován végzett öt elemit (1902–1907), négy év gimnáziumot (1907–1911) és három év kereskedelmi iskolát (1911–1913).¹³¹ 1915-ben bevonult a császári és királyi 23. tábori vadász zászlóaljhoz Marosvásárhelyre.¹³² Akatonai iskolát 1915–1918 között végezte (Nagyszében, Szászváros, Belgrád).¹³³ A fronton megsebesült, Lembergben kórházba került.¹³⁴ 1916-ban Belgrádban rendőrtiszti képzést kapott.¹³⁵ 1917–1918-ban Komáromban katonai rendőrparancsnok.¹³⁶ 1919–1921 között órás szakképzést kapott.¹³⁷ A trianoni béke érvénybe lépésének évében, 1921-ben költözött Magyarországra.¹³⁸ 1924–1927 között elektrotechnikus képzést kapott; ugyanekkor rádiós a folyamórségnél.¹³⁹ 1927–1928-ban elektrotechnikus Veszprémben, Vecsésen és Budapesten.¹⁴⁰ Szolgálati adatlapja szerint 1935-ben belépett a Néppártba.¹⁴¹ Saját elmondása szerint 1945 előtt a honvéd vezérkarnál szolgált.¹⁴² Mivel Szakály Sándor életrajzgyűjteményében¹⁴³ nem szerepel, ez csak úgy lehetséges, ha már 1938 előtt nyugdíjba ment. Mindenesetre legalább a főhadnagyi rangig eljutott. 1938-ban három hetet ült csalásért. 1944-ben ismét meggyűlt a baja a törvénnyel. Ismerőseivel elhitette, hogy befolyása révén munkaszolgálatos személyeket katonai

¹²⁵ A helyes névalak Raisz, de még hivatalos iratokban is sokszor tévesen szerepel.

¹²⁶ 1974-ben elhunyt felesége nem özvegyként szerepel a halotti anyakönyvben. Budapest XI. kerület 1974. évi halotti anyakönyv 1067. sz.

¹²⁷ Budapest Főváros Levéltára HU BFL - VII.101.c - fegyenc.II - 3819.

¹²⁸ Uo.

¹²⁹ *Budapesti Közlöny*, 30. évf., 245. sz., 1896. október 16. 3; *Igazságügyi Közlöny*, 5. évf., 10. sz., 1896. október 16. 347; *Fővárosi Lapok*, 33. évf., 286. sz., 1896. október 17. 6; *Pesti Napló*, 47. évf., 287. sz., 1896. október 18. 20; *Igazságügyi Közlöny*, 6. évf., 12. sz., 1897. december 29. 168.

¹³⁰ Budapest Főváros Levéltára HU BFL - VII.101.c - fegyenc.II - 3819.

¹³¹ Raiz (helyesen Raisz) Sándor szolgálati adatlapja. Hadtörténelmi Levéltár 1896/1935.

¹³² Raisz Sándor önéletrajza. Hadtörténelmi Levéltár 1896/1935.

¹³³ Raiz (helyesen Raisz) Sándor szolgálati adatlapja. Hadtörténelmi Levéltár 1896/1935.

¹³⁴ Raisz Sándor önéletrajza. Hadtörténelmi Levéltár 1896/1935.

¹³⁵ Raiz (helyesen Raisz) Sándor szolgálati adatlapja. Hadtörténelmi Levéltár 1896/1935.

¹³⁶ Raisz Sándor önéletrajza. Hadtörténelmi Levéltár 1896/1935.

¹³⁷ Raiz (helyesen Raisz) Sándor szolgálati adatlapja. Hadtörténelmi Levéltár 1896/1935.

¹³⁸ Uo.

¹³⁹ Uo.

¹⁴⁰ Raisz Sándor önéletrajza. Hadtörténelmi Levéltár 1896/1935.

¹⁴¹ Raiz (helyesen Raisz) Sándor szolgálati adatlapja. Hadtörténelmi Levéltár 1896/1935. Valószínűleg a Nemzeti (Legitimista) Néppárttól van szó.

¹⁴² SZABÓ László: „A titkok titka! Elkészítettem a horoszkópotam!” *Népszabadság*, 20. évf., 47. sz., 1962. február 25. 11.

¹⁴³ SZAKÁLY Sándor: *A magyar katonai felső vezetés, 1938–1945: lexikon és adattár*, 2. jav., kieg. kiad., Budapest, Ister, 2003.

szolgálatra tud beosztani, és a fronton lévőköt hosszabb szabadsággal haza tudja hozatni. Segítségéért nagy összegeket kért, ám nem tett semmilyen lépéseket az ügyekben.¹⁴⁴ 1944-ben család és befolyással való üzérkedés miatt négyévi fegyházra és 1000 pengő pénzbüntetésre ítélték. A Királyi Kúria dr. Gergics-tanácsa később a család vádpontja alól felmentette, és büntetését három évre mérsékelte.¹⁴⁵ (1951-es önéletrajzában az esetet úgy tüntette fel, hogy 1944-ben elítélték „üldözöttek mentéséért.”)¹⁴⁶ 1945-ben orosz csapatok szabadították ki Vácot, és hazaküldték.¹⁴⁷ 1945–1948 között órásként szolgált az orosz csapatokat.¹⁴⁸ 1946–1948 között a Magyar Kommunista Párt tagja volt, ahonnan állítólag kivándorlás céljából lépett ki.¹⁴⁹ 1949-ben két év börtönre ítélték arannyal üzérkedését.¹⁵⁰ Büntetése alatt a balinkai bányában dolgozott.¹⁵¹ 1951-től technikus a gyöngyösi szénbányában.¹⁵² 1962-ben főiskolai tanárként szerepelt a telefonkönyvben.¹⁵³

Egy 1962-es riport szerint „nemrég” még ő tanította asztrológiára a Buddha Misszió papjait.¹⁵⁴ Mindkét fenti információ abból az 1962-es lejárato riportból származik, mely Szabó László újságíró tollából jelent meg a *Népszabadság*-ban. Trentai Gábor (Hoffmann Egon) visszaemlékezése szerint Raisznak ebből később komoly kellemetlensége származott.¹⁵⁵ Raisz otthon, magánúton is tanította az asztrológiát, így járt hozzá Trentai is, aki Baktay Ervin révén kapta meg Raisz címét.¹⁵⁶ 1968-ban részt vett a november 18-án Nyitrán tartott asztrológiai konferencián, ahol előadott többek között Eugen Jonáš, Kurt Rechnitz, Balogh Barna és Lemhényi Zoltán,¹⁵⁷ a Magyar Asztrológusok Szövetségének későbbi alapítója.¹⁵⁸

¹⁴⁴ *Magyar Országos Tudósító*, 1944. április 12.

¹⁴⁵ Budapest Főváros Levéltára HU BFL - VII.101.c - fegyenc.II - 3819, *Magyar Országos Tudósító*, 1944. április 12.

¹⁴⁶ Raisz Sándor önéletrajza. Hadtörténelmi Levéltár 1896/1935.

¹⁴⁷ Raiz (helyesen Raisz) Sándor szolgálati adatlapja. Hadtörténelmi Levéltár 1896/1935.

¹⁴⁸ Raisz Sándor önéletrajza. Hadtörténelmi Levéltár 1896/1935.

¹⁴⁹ Raiz (helyesen Raisz) Sándor szolgálati adatlapja. Hadtörténelmi Levéltár 1896/1935.

¹⁵⁰ Uo.

¹⁵¹ Raisz Sándor önéletrajza. Hadtörténelmi Levéltár 1896/1935.

¹⁵² Raiz (helyesen Raisz) Sándor szolgálati adatlapja. Hadtörténelmi Levéltár 1896/1935.

¹⁵³ SZABÓ László: i. m.

¹⁵⁴ Uo.

¹⁵⁵ A Kalo Jenő által készített interjú meghallgatható: [youtube.com/watch?v=mWQ_Ho6sdqQ](https://www.youtube.com/watch?v=mWQ_Ho6sdqQ) (2017. október 15.) A vonatkozó rész 12:00–13:04 között hallható.

¹⁵⁶ Az adatok forrása az a Kalo Jenő által készített interjú, mely itt hallgatható meg: [youtube.com/watch?v=mWQ_Ho6sdqQ](https://www.youtube.com/watch?v=mWQ_Ho6sdqQ) (2017. október 15.) A vonatkozó rész 9:56–11:37 között hallható.

¹⁵⁷ Személyére részletesen lásd: VESZPRÉMY Márton (megjelenés alatt)

¹⁵⁸ D. J.: „A csillagjósolás reneszánsza előtt? Interjú dr. Eugen Jonáš pszichiáterrel”. *Új Szó*, 21. évf., 313. sz., 1968. november 12. 8; DÓSA: „A horoszkóptól a kozmogramig”. *Új Szó*, 21. évf., 323. sz., 1968. november 22. 4; ORDÓDY Katalin: „Az asztrológia reneszánsza”. *A Hét*, 13. évf., 51–52. sz., 1968. december 22. 30–31., 30.

1920-ban Pancsován feleségül vette Wenczel Máriát (1896–1974).¹⁵⁹ Gyermekük Stefánia (* 1921), István (* 1922) és Sándor (* 1929). Lánya később Németországban élt, egyik fia pedig Buenos Airesben.¹⁶⁰

ZOË WASSILKO VON SERECKI grófnő¹⁶¹ (Czernowitz / Csernyivci, 1897. július 10.¹⁶² – Bécs, 1978. november 26.)

Apja Stephan Wassilko von Serecki (1869–1933) kamarás és belügyminisztériumi tanácsos,¹⁶³ anyja Rosa Freiin von Krauß (1869–1950).¹⁶⁴ Az osztrák asztrológusnő eleinte parapszichológiai jelenségekkel foglalkozott,¹⁶⁵ 1922 körül kezdte érdekelni az asztrológia. Már 1930-ban Budapesten járt, és előadott parapszichológiai témában.¹⁶⁶ 1935. november 13-án¹⁶⁷ és 15-én¹⁶⁸ is előadott a Metapszichikai Társaság előtt Budapesten, az utóbbi alkalommal „Mi az igazság az asztrológiában?” címmel (német nyelven). 1936-ban magyar nyelvű írása jelent meg a *Metapszichikai Folyóirat*ban.¹⁶⁹ 1949. november 24-től 1974. január 24-ig az Osztrák Asztrológiai Társaság (Österreichische Astrologische Gesellschaft) elnöke. Tanítványa, az Ausztriába kivándorolt Belcsák Sándor (1938–1999) 1978. március 31-től haláláig töltötte be ugyanezt a tisztelet. Zoë grófnő sosem ment férjhez.

¹⁵⁹ Született 1896. szeptember 7., Bakonyháza. Meghalt 1974. augusztus 28., Budapest. Szülei Wenczel András földműves és Tremmel Erzsébet. Budapest XI. kerület 1974. évi halotti anyakönyv 1067. sz.

¹⁶⁰ Raiz (helyesen Raisz) Sándor szolgálati adatlapja. Hadtörténelmi Levéltár 1896/1935.

¹⁶¹ Neve gyakran szerepel Wassilko-Serecki alakban.

¹⁶² A grófnő horoszkópja ismert: július 10-én 23:45 perckor született, így a hivatalosan használt július 11-i dátum nem pontos.

¹⁶³ Született 1869. június 10., Schloss Berhometh. Meghalt 1933. augusztus 31., Salzburg. Személyéről publikáció-értékű, primer forrásokra hivatkozó szócikk olvasható itt: de.wikipedia.org/wiki/Stephan_Wassilko_von_Serecki (2017. október 15.).

¹⁶⁴ Született 1869. július 2., Krems an der Donau. Meghalt 1950. január 6., Bécs.

¹⁶⁵ Ilyen irányú kutatásaira magyar nyelven lásd: GYIMESI Júlia: *Pszichoanalízis és spiritizmus*, Budapest, Typotex, 2011. (Tudomány & ...) 157–160.

¹⁶⁶ *Pesti Napló*, 81. évf., 85. sz., 1930. április 13. 20; *Budapesti Hírlap*, 50. évf., 85. sz., 1930. április 13. 20; *Ujság*, 6. évf., 85. sz., 1930. április 13. 16; *Pesti Hírlap*, 52. évf., 86. sz., 1930. április 15. 7; *Pesti Hírlap*, 52. évf., 87. sz., 1930. április 16. 6; R. M.: „Nem svindli, hanem igaz valóság: lelki kivetülés a legtöbb okkult jelenség! Wassilko Zoe grófnő, a bécsi parapszichológusok főtikára, Budapesten”. *Magyarország*, 37. évf., 87. sz., 1930. április 16. 7; S. I.: „Csodálatos parapszichológiai tünemények”. *Ujság*, 6. évf., 87. sz., 1930. április 16. 5–6.

¹⁶⁷ *Pesti Hírlap*, 57. évf., 257. sz., 1935. november 12. 11; *Budapesti Hírlap*, 55. évf., 257. sz., 1935. november 12. 12; *Pesti Napló*, 86. évf., 258. sz., 1935. november 13. 12; *Ujság*, 11. évf., 258. sz., 1935. november 13. 12; s. i.: „Haldoklók jelentkezései hozzátartozóiknál és jeladások a halál után. Zoe Wassilko-Serecki grófnő előadása”. *Ujság*, 11. évf., 259. sz., 1935. november 14. 4; *Budai Napló*, 32. évf., 1205. sz., 1935. november 15. 4.

¹⁶⁸ *Pesti Hírlap*, 57. évf., 257. sz., 1935. november 12. 11; *Ujság*, 11. évf., 258. sz., 1935. november 13. 12; *Pesti Napló*, 86. évf., 260. sz., 1935. november 15. 13; *Budapesti Hírlap*, 55. évf., 260. sz., 1935. november 15. 9; *Budai Napló*, 32. évf., 1205. sz., 1935. november 15. 4.

¹⁶⁹ Zoë WASSILKO-SERECKI: „A haldoklók jelentkezéséről”. *Metapszichikai Folyóirat*, V., 1936/I. 208–216., 231–241.

ERNST OSKAR FLUSS (Troppau / Opava, 1894 / 1897 – ? 1937 után)

Kezdetben Berlinben működött,¹⁷⁰ innen Lipcsébe távozott.¹⁷¹ 1921-ben itt adott ki 84 oldalas írást az asztrológiáról,¹⁷² majd Bécsbe költözött.¹⁷³ Egy ideig a bécsi Technische Hochschule hallgatója volt.¹⁷⁴ 1931 őszétől hirdette asztrológusi szolgálatait a *Friss Ujságban* és a *Tolnai Világlapjában*, ekkor még bécsi címről. 1935 májusában már Budapesten tartózkodott cseh állampolgárként, ideiglenesen, látogatás címen. 1936-ban Óbudán lakott, és jogi vitába keveredett egy kuncaftjával, akitől némi képp erőszakosan akart pénzt szerezni.¹⁷⁵ A fennmaradt források alapján úgy tűnik, Fluss az angol Alan Leohoz (1860–1917) hasonlóan¹⁷⁶ rájött arra, hogy ha irodát nyit és titkárnőket alkalmaz, sokkal több érdeklődőt tud kiszolgálni, és sokkal több pénzt tud keresni, ám mindezt ügyetlenebbül és agresszívebben csinálta, mint az angol asztrológus. 1937 októberében letartóztatták csalásért,¹⁷⁷ és kilátásba helyezték kitoloncolását. 1939-ben nevét az ismeretlen helyre távozott, körözött adósok listáján találjuk.¹⁷⁸

KURT RECHNITZ nőgyógyász (Bécs, 1898. június 11. – ? 1970 után)

Római katolikus vallású. Apja az azonos nevű ezredes (†1939),¹⁷⁹ anyja hagyárosi Zalay Augusztina (†1948 után).¹⁸⁰ Apjához hasonlóan Kurt Rechnitz is szolgált a hadseregben. Iskoláit 1914-ig Gyöngyösön végezte.¹⁸¹ A német és a magyar nyelven kívül tudott angolul és valamelyest franciául.¹⁸² A hadapródiskolát Mödlingben végezte, majd ő is a volt közös 15. huszárezredhez került 1916-ban zászlósként Nyíregyhá-

¹⁷⁰ Szücs Nándor: „Asztrológia 5-től 30 pengőig”. *Ujság*, 13. évf., 248. sz., 1937. október 31. 7–8.

¹⁷¹ Uo.

¹⁷² Ernst Oskar Fluss: *Schicksals-Bemeisterung auf Grund astrologischer Wissenschaft*, Leipzig, Verlag Ernst Oskar Fluss, [1921].

¹⁷³ Szücs Nándor: i. m.

¹⁷⁴ „Csillagjósítás részletre. Letartóztatták Fluss Oszkár Ernő asztrológust, aki 5–30 pengőért árulta horoszkópjait”. *Pesti Napló*, 88. évf., 244. sz., 1937. október 27. 19.

¹⁷⁵ T. E.: „Szélmósságnak tartja az asztrológiát? Egy horoszkóp története sokszorosított levelekben”. *Pesti Hírlap*, 58. évf., 230. sz., 1936. október 8. 12.

¹⁷⁶ Alan Leo vállalkozására lásd: Ellic Howe: i. m. 61–63.

¹⁷⁷ „Csillagjósítás részletre. Letartóztatták Fluss Oszkár Ernő asztrológust, aki 5–30 pengőért árulta horoszkópjait”. *Pesti Napló*, 88. évf., 244. sz., 1937. október 27. 19.

¹⁷⁸ *Pénzügyi Közlöny*, 66. évf., 23. sz., 1939. október 1. Melléklet. Kimutatás jövedéki kihágás és adótartozások miatt körözött egyénekről 16.

¹⁷⁹ Született 1873 vagy 1874. Meghalt 1939. május 25. 1920-ban ezredesként ment nyugdíjba a volt közös 15. huszárezredtől. *Rendeleti Közlöny a Magyar Királyi Honvédség számára. Személyes Ügyek*, 48. évf., 29. sz., 1921. június 4. 1. Temetése 1939. május 27-én volt. „Mulatoztak, szórakoztak, lóversenyeztek a rablott pénzből a rabszökevény gyöngyösi betörők”. *Eger*, 50. évf., 174. sz., 1939. november 4. 2–3., 2. A család Gyöngyösön élt.

¹⁸⁰ Házasságuk 1897-ben kötött. Szülei Zalay Tamás (1835–1897) és Jancsó Augusztina (1847–1940).

¹⁸¹ Dr. Rechnitz Kurt önéletrajza. Hadtörténelmi Levéltár 1898/1996.

¹⁸² Uo.

zára.¹⁸³ Két évet töltött harctéren, majd 1918. november 4-én olasz fogságba esett.¹⁸⁴ 1920 áprilisában került vissza Gyöngyösre.¹⁸⁵ 1920 novemberében híradótanfolyamra vezényelték, ezután a folyamrendőrség rádióiskolájában oktatóként szolgált.¹⁸⁶ 1925-ben századosként szerelt le.¹⁸⁷ Talán a hadseregben ismerte meg Györffy Lászlót, akivel együtt tanultak asztrológiát Friedrich Schwickerttől. Nem tudunk róla, hogy nyilvánosan gyakorolta vagy tanította volna az asztrológiát. Ilyen irányú publikációi nem jelentek meg. 1925-ben beiratkozott a Pázmány Péter Tudományegyetem Orvostudományi Karára,¹⁸⁸ ahol 1931. december 19-én végzett.¹⁸⁹ 1937-ben egy foghúzás-hoz altatásban részesítette saját húgát, akinek a műtét közben megállt a szíve. Az eset élénk sajtóvisszhangot váltott ki.¹⁹⁰ 1932. január 1-én megkezdte működését a Baross utcai I. számú Szülészeti és Nőgyógyászati Klinikán mint externista, majd gyakoronok.¹⁹¹ 1939–1944 között fizetéstelen tanársegéd,¹⁹² 1944-től fizetési tanársegéd.¹⁹³ 1944-ben behívták a Térképészeti Intézethez, majd 1944. december 23-ig az I. számú Nőgyógyászati Klinikán szolgált. 1945 előtt a politikai színezetű MONE (Magyar Or-

¹⁸³ Uo.

¹⁸⁴ Uo.

¹⁸⁵ Uo.

¹⁸⁶ Uo.

¹⁸⁷ Uo; Pázmány Péter Tudományegyetem Orvostudományi Kar, tanártestületi ülés, 1945. október 9. 390. library.hungaricana.hu/hu/view/SOTE_KARI_ORVOSTUD_1945-1946_01/?pg=393&layout=s (2017. október 15.)

¹⁸⁸ Dr. Rechnitz Kurt önéletrajza. Hadtörténelmi Levéltár 1898/1996.

¹⁸⁹ *A Pázmány Péter Tudományegyetem Orvostudományi Karán végzett orvostanballgatók jegyzéke, 1921–1951.* [Szerk. és a bevezetést írta MOLNÁR László. Összeáll. BALOGHNÉ MEDVEGY Teréz és MAGASHÁZYNÉ SZÉKESVÁRI Ildikó.] Budapest, Semmelweis K., 2006. (A Semmelweis Egyetem Levéltárának kiadványai; 3) (A Semmelweis Egyetem promóciós könyvei; 3) 136.

¹⁹⁰ „Meghalt egy úriasszony a fogorvosi rendelőben”. *Pesti Napló*, 88. évf., 180. sz., 1937. augusztus 10. 4; „A fogműtét után meghalt”. *Népszava*, 65. évf., 180. sz., 1937. augusztus 10. 2; „Foghúzás után szivbénulás ölt meg egy fiatal asszonyt”. *Pesti Hírlap*, 59. évf., 180. sz., 1937. augusztus 10. 7; „Foghúzás közben meghalt a Nemzetközi Vásár főtitkárának fiatal felesége”. *Ujság*, 13. évf., 180. sz., 1937. augusztus 10. 3; b. f.: „Anker György dr fiatal feleségének tragikus halála a fogorvoszékben”. *Kis Ujság*, 50. évf., 180. sz., 1937. augusztus 10. 1; „Foghúzás után szivbénulásban meghalt egy asszony”. *Fris Ujság*, 42. évf., 180. sz., 1937. augusztus 10. 6; „Szörnyet halt a foghúzástól való félelmében”. *Makói Ujság*, 3. évf., 180. sz., 1937. augusztus 10. 2; „Felboncolják a fogorvosnál meghalt úriasszony holttestét”. *Az Est*, 28. évf., 181. sz., 1937. augusztus 11. 14; *Ujság*, 13. évf., 184. sz., 1937. augusztus 14. 8. Az újságok Lili vagy Lilly néven emlegetik. Halálesete dr. Anker Györgyné Rechnitz Livia néven bejegyezve: Budapest VII. kerület 1937. évi halotti anyakönyv 794. sz.

¹⁹¹ Pázmány Péter Tudományegyetem Orvostudományi Kar, tanártestületi ülés, 1945. október 9. 390. library.hungaricana.hu/hu/view/SOTE_KARI_ORVOSTUD_1945-1946_01/?pg=393&layout=s (2017. október 15.)

¹⁹² Uo; *Magyarország tisztí cím- és névtára*, 47. évf., 1940. 334; *Magyarország tisztí cím- és névtára*, 48. évf., 1941. 382; *Magyarország tisztí cím- és névtára*, 49. évf., 1942. 433; *Magyarország tisztí cím- és névtára*, 50. évf., 1943. 472; *Magyarország tisztí cím- és névtára*, 51. évf., 1944. 485.

¹⁹³ Pázmány Péter Tudományegyetem Orvostudományi Kar, tanártestületi ülés, 1945. október 9. 390. library.hungaricana.hu/hu/view/SOTE_KARI_ORVOSTUD_1945-1946_01/?pg=393&layout=s (2017. október 15.)

vosok Nemzeti Egyesülete) tagja volt,¹⁹⁴ amit későbbi önéletrajzában azzal indokolt, hogy a tagság a klinikai kinevezés előfeltétele volt.¹⁹⁵ 1945-től MKP, majd MDP-tag,¹⁹⁶ Az Orvosok Szabad Szakszervezetébe 1945-ben lépett be,¹⁹⁷ a Magyar Nőorvos Társaságban azonban nem viselt tisztséget.¹⁹⁸ 1945-ben folyamodott magántanári habilitálásért,¹⁹⁹ 1946-tól magántanár.²⁰⁰ 1948-ban klinikai főorvossá nevezték ki. 1941. szeptember 23-án vette feleségül Bódy Márta Erzsébetet.²⁰¹ Legalább négy gyermekük született.²⁰² Baktay Ervin révén került kapcsolatba Eugen Jonáással,²⁰³ akinek elfogadta a női fogamzás és a Hold fázisai közti összefüggésről szóló elméletét. 1968-ban a Nyitrán működő ASTRÁ asztrológiai kutatóközpont tudományos tanácsának elnökévé választották.²⁰⁴ Másfél évvel később, amikor csehszlovák a hatóságok bezárással fenyegették a kutatóközpontot, Pozsonyba utazott. Ez az utolsó adat, amit életéről találtam.

PAUL REGENSTREIF mérnök (München, 1899. január 21.²⁰⁵ – Duisburg, 1981. március 7.)

Apja, Friedrich Regenstreif (1868–1941) bukovinai születésű zsidó nagyiparos Boszniában gazdagodott meg fakereskedelemből. Anyja Johanna Ortlieb (1877–1934). Villájuk Bécs 18. kerületében állt. Paul Bécsben nőtt fel evangélikus családban Ellen Rose nevű húgával (1901–1965) együtt. 1916-ban jelentkezett a nyugati frontra; itt került kapcsolatba az antropozófiával. A háború után a bécsi Technische Hochschule hallgatója lett. A mérnöki diploma megszerzése után tíz évig apja egyik fafeldolgozó üzemében dolgozott. Ausztria 1938-as német megszállása után az ő családja is veszélybe került. Apja, amíg élt, meg tudta óvni a családját a náciktól, de halála után menekülniük kellett. Paul Regenstreif 1942-ben Budapesten keresett menedéket. Sás-

¹⁹⁴ A kérdésre lásd: HEGEDÜS Katalin: „Az orvosegyesületek politikai szerepe a 20. század elején”. *Kalendoscope*, VI., 2015/II. 64–79.

¹⁹⁵ Dr. Rechnitz Kurt önéletrajza. Hadtörténelmi Levéltár 1898/1996.

¹⁹⁶ Uo.

¹⁹⁷ Uo.

¹⁹⁸ Dr. Magyar László András személyes közlése (2017. szeptember 7.).

¹⁹⁹ Pázmány Péter Tudományegyetem Orvostudományi Kar, tanártestületi ülés, 1945. október 9. 390. library.hungaricana.hu/hu/view/SOTE_KARI_ORVOSTUD_1945-1946_01/?pg=393&layout=s (2017. október 15.)

²⁰⁰ Dr. Rechnitz Kurt önéletrajza. Hadtörténelmi Levéltár 1898/1996.

²⁰¹ Budapest VIII. kerület 1941. évi házassági anyakönyv 444. sz. A feleség református vallású volt. Született 1912. augusztus 21., Nyíregyháza. Szülei Bódy István († 1941 előtt) és Körmöczy Erzsébet Teréz Aranka († 1941 előtt).

²⁰² Dr. Rechnitz Kurt önéletrajza. Hadtörténelmi Levéltár 1898/1996.

²⁰³ SZABÓ Iván: i. m.

²⁰⁴ DÓSA: i. m.

²⁰⁵ Regenstreif horoszkópját Dubravszky László közölte asztrológia-tankönyvében. DUBRAVSZKY László – EÖRSSY János: i. m. 12. ábra. A horoszkóp koordinátái Bécsnek felelnek meg, ám ez valószínűleg téves.

di Alice, az akkori legnagyobb virágárus házában lakott.²⁰⁶ Mint zsidó menekült, próbált minél kisebb feltűnést kelteni, így magyarországi tartózkodását semmilyen sajtódokumentum nem örökíti meg. Sikeresen átvészelte a német megszállást, és 1945-ben visszaköltözött Bécsbe. A háború után felesége és lánya kivándorolt Dél-Amerikába, ám Regenstreif nem követte őket.²⁰⁷

JOHN KÁROLY építész, közgazdász²⁰⁸ (? – ? 1981–1989 között) 1981-ben már nyugdíjasként oktatott asztrológiát a Kőrösi Csoma Sándor Buddhológiai Intézetben.²⁰⁹ Az asztrológiával való kapcsolata bizonyosan jóval korábbra datálódik, ugyanis már 1973-ban írása jelent meg „Kozmobiológia” címmel a *Kőrösi Csoma Sándor Intézet közleményeiben*.²¹⁰ (Ugyanebben a számban jelent meg Baktay Ervin „Az ázsiai lélek” című írása.) John már 1970-ben az Intézetben tanított, és ha igaz az állítása, hogy személyesen Baktaytól tanult asztrológiát,²¹¹ akkor már 1963 előtt foglalkoznia kellett vele. Ugyanakkor az 1968-as nyitrai asztrológiai kongresszuson nem volt jelen, ami arra utal, hogy ekkor valószínűleg még nem állt kapcsolatban az Intézettel.

Farkas Attila Márton visszaemlékezése szerint a John Károly által művelt asztrológia a magazinok horoszkópjainak a színvonalán állt, és gyakran egyszerű üzleti célokat szolgált. Ebből sokszor fakadtak belső konfliktusok az Intézeten belül, aminek eredményeképpen az asztrológia oktatása az 1980-as évek elejére különvált az Intézet többi részétől.²¹²

JUHÁSZ-SCHLATTER VIKTOR mérnök (Budapest, 1901. szeptember 27. – 1996. május 14.²¹³)

Evangelikus vallásúként született Schlatter Győző Bertalan néven. Családneve 1940-ben változott meg egy örökbefogadási szerződés következtében;²¹⁴ a kettős nevet hivatalosan 1940. október 14-től viselte.²¹⁵ Apja tanár volt,²¹⁶ édesanyja Juhász Krisz-

²⁰⁶ DUBRAVSZKY László – EÖRSSY János: i. m. 139.

²⁰⁷ A Regenstreifről szóló nyomtatott szakirodalom nem volt elérhető számomra, az itt közölt adatok Conrad Schachenmannak az interneten is elérhető összefoglalásából származnak. Anthroposophie im 20. Jahrhundert, biographien.kulturimpuls.org/detail.php?&id=1214 (2017. október 15.)

²⁰⁸ „Ahol horoszkópot tanítanak”. *Heti Híradó*, 25. évf., 19. sz., 1981. május 9. 7.

²⁰⁹ Uo. A Buddhista Misszió jelenlegi és múltbéli ügyvivői, Máthé János és Horváth József tájékoztatása szerint a Misszió semmilyen dokumentációt nem őrizt tanáraival kapcsolatban.

²¹⁰ JOHN Károly: „Kozmobiológia”. *A Kőrösi Csoma Sándor Intézet közleményei*, 1973/1. 59–60.

²¹¹ „Ahol horoszkópot tanítanak”. *Heti Híradó*, 25. évf., 19. sz., 1981. május 9. 7.

²¹² FARKAS Attila Márton: *Buddhizmus Magyarországon avagy az alternatív vallásosság egy típusának anatómiája*, Budapest, MTA PTI Etnoregionális Kutközp., 1998. (MTA PTI Etnoregionális Kutatóközpont munkafüzetek; 50) 20., 24. jegyzet, 115., 88. jegyzet.

²¹³ Halálhíre: *Magyar Nemzet*, 59. évf., 135. sz., 1996. június 11. 15; *Magyar Nemzet*, 59. évf., 137. sz., 1996. június 13. 15; *Magyar Nemzet*, 59. évf., 138. sz., 1996. június 14. 15. Temetése június 10-én volt a Farkasréti temetőben.

²¹⁴ Budapest Főváros Levéltára. HU BFL - VII.158.a - 1940 - 0067.

²¹⁵ Juhász-Schlatter Viktor tiszti szolgálati lapja. Hadtörténelmi Levéltár 34486, 297/3212.

²¹⁶ Juhász-Schlatter Viktor szolgálati adatlapja. Hadtörténelmi Levéltár 34486, 297/3212.

tina.²¹⁷ 1919-ben érettségizett.²¹⁸ Honvédségi szolgálati adatlapja szerint 1926-ban műegyetemi mérnöki oklevelet és 1946-ban tagosító mérnöki oklevelet szerzett,²¹⁹ azonban nevét 1939-ben találjuk a Magyar Királyi József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen mérnöki oklevelet szerzett hallgatóinak sorában.²²⁰ 1926. október 1. és 1941. október 1. között irodatiszt a Pestvármegyei Dunavölgy Leccsapoló és Öntöző Társulatnál.²²¹ 1940. február 15-én belépett a hadseregbe; először a 102. légvédelmi tüzérosztályhoz került.²²² 1942. január 1-én beosztották próbaszolgálatra a térképész szakmához.²²³ 1943. február 3-án áthelyezték a térképészekhez, utólagos főhadnagyi ranggal 1940. május 1-től visszamenőleg.²²⁴ Szeptemberben már századosi rangban találjuk.²²⁵ 1943. augusztus 16-án házasságot kötött Haynal Vilmával.²²⁶ 1946-ban vezetői állásra alkalmatlannak nyilvánították,²²⁷ ugyanebben az évben leszerelt a hadseregtől. 1950. január 26-tól az Állami Mélyépítési Tervező Intézetnél dolgozott.²²⁸ 1958. február 20-án „ellenforradalmi magatartása miatt” rendfokozatától megfosztották.²²⁹ Később útépítő mérnökként dolgozott az Uvatervnél. Az asztrológiát Eduard Lederertől tanulta. Ezt nyelvismerete lehetővé tette, hiszen németül tökéletesen tudott, angolul pedig olvasott.²³⁰ Az 1960-as évek elejétől már nyugdíjasként oktatta az asztrológia iránt érdeklődőket Fehérvári úti lakásán a hét minden napján. Egyetlen, nyomtatásban megjelent műve poszthumusz került kiadásra.²³¹

²¹⁷ Juhász-Schlatter Viktor tiszti szolgálati lapja. Hadtörténelmi Levéltár 34486, 297/3212.

²¹⁸ Juhász-Schlatter Viktor szolgálati adatlapja. Hadtörténelmi Levéltár 34486, 297/3212.

²¹⁹ Uo.

²²⁰ *A Budapesti M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem 1939/40. tanévének megnyitásakor, valamint az 1938/39. tanév ünnepélyein tartott beszédek és az 1938/39. tanévi évkönyv*, Budapest, Pátria Ny., 1940, 207.

²²¹ Juhász-Schlatter Viktor szolgálati adatlapja. Hadtörténelmi Levéltár 34486, 297/3212.

²²² Juhász-Schlatter Viktor tiszti szolgálati lapja. Hadtörténelmi Levéltár 34486, 297/3212.

²²³ *A M. Kir. Honvédség és Csendőrség tisztjeinek és hasonlóállásúaknak 1942. évi rangsorolása*, Budapest, Athenaeum Ny., 1942, 914.

²²⁴ *Honvédségi Közlöny a Magyar Királyi Honvédség számára. Személyes Ügyek*, 55. évf., 7. sz., 1943. február 3. 132.

²²⁵ *Honvédségi Közlöny a Magyar Királyi Honvédség számára. Személyes Ügyek*, 55. évf., 37. sz., 1943. szeptember 6. 1262.

²²⁶ Született 1910 vagy 1911. Meghalt 1994 után. A szarvasi származású Vilma tanítónői oklevéllel rendelkezett, és valószínűsíthetően az Athenaeum Irodalmi és Nyomdai Rt. Elismert Vállalati Nyugdíjpénztáránál dolgozott. Apja törvényszéki irodavezető volt. Viktor és Vilma házasságából két gyermek született, Patrik (* 1948) és Bernadette (* 1950).

²²⁷ Juhász-Schlatter Viktor szolgálati adatlapja. Hadtörténelmi Levéltár 34486, 297/3212.

²²⁸ Uo.

²²⁹ Uo.

²³⁰ Uo.

²³¹ JUHÁSZ-SCHLATTER VIKTOR: *A rádium jegyében: Mme Curie horoszkópja*, Budapest, Jupiter K., 1998.

stószói DUBRAVSZKY LÁSZLÓ statisztikus (Budapest, 1905. július 3.²³² – Budapest, 1999. október 30.)

Édesapja Dubravszky Róbert (1858–1922), a Földművelési Minisztérium államtitkára, 1912-től viselte a stószói előnevet,²³³ édesanyja Komporday Irén.²³⁴ Kornélia Alice Paula nevű nővérét 1892. április 2-án keresztelték az erzsébetvárosi plébánián. Idősebb nővére, Adrienne 1896 februárjában meghalt 8 évesen.²³⁵ Dubravszky László katolikus vallása ellenére 1914–1921 között az Evangélikus Gimnázium tanulója volt.²³⁶ Ennek elvégzését követően a Magyar Királyi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Karán közgazgatási szakon doktorált 1928-ban,²³⁷ majd a Központi Statisztikai Hivatalban kapott munkát. Folyamatosan haladt felfelé a hivatali ranglétrán, 1944-ben már miniszteri osztálytanácsos.²³⁸ 1940 áprilisának első hetében találkozott az asztrológiával munkahelyén, egy hétköznapi beszélgetés során.²³⁹ Szeptemberben beiratkozott Györffy László tanfolyamára.²⁴⁰ Györffyn keresztül 1942-ben megismerkedett az osztrák Paul Regenstreiffel (1899–1981), akinek antropozófiái és orvosasztrológiai tanítása nagy hatással volt rá. Együtt jártak hozzá barátjával, Gerenday Antallal (Totó, 1900–1983), az azonos nevű kőfaragó²⁴¹ unokájával, aki 1946-ban Peruba emigrált.²⁴² 1947-ben csak nehézségek árán, Balogh István kigazda politikus közbenjárásának köszönhetően kerülhetett vissza a Statisztikai Hivatalhoz.²⁴³ Ügyét a kommunista

²³² Budapest VII. kerület 1905. évi születési anyakönyv 1893. sz.

²³³ Született 1858. december 2., Stósz, Abaúj-Torna megye. Meghalt 1922. március 10., Budapest. Szülei Dubravszky Ferenc és Polner Erzsébet. Halálosa bejegyzve: Budapest VII. kerület 1922. évi halotti anyakönyv 479. sz. Pályaképe: *Állatorvosi Lapok*, 43. évf., 11–12. sz., 1920. június 30. 79. Fényképes, ám életrajzi adatokat nélkülöző nekrológja: *Állatorvosi Lapok*, 45. évf., 5–6. sz., 1922. március 31. 41. A Kerepesi úti temető 50-es parcellájában nyugszik. Személyére lásd: GULYÁS Pál (1944): VI. 317–318.

²³⁴ Született 1863 vagy 1864. Stósz, Abaúj-Torna megye. Meghalt 1922 után.

²³⁵ A gyászjelentés február 15-én kelt.

²³⁶ *A Budapesti Ág. Hitv. Evang. Főgimnázium Értesítője az 1914/1915.-iki iskolai évről.* Közzéteszi HITTRICH Ödön igazgató. Budapest, Franklin, 1915, 55; *A Budapesti Ág. Hitv. Evang. Főgimnázium Értesítője az 1915/1916.-iki iskolai évről.* Közzéteszi HITTRICH Ödön igazgató. Budapest, Franklin, 1916, 84; *A Budapesti Ág. Hitv. Evang. Főgimnázium Értesítője az 1916/1917.-iki iskolai évről.* Közzéteszi HITTRICH Ödön igazgató. Budapest, Franklin, 1917, 52; *A Budapesti Ág. Hitv. Evang. Főgimnázium Értesítője az 1917/1918.-iki iskolai évről.* Közzéteszi HITTRICH Ödön igazgató. Budapest, Franklin, 1918, 54; *A Budapesti Ág. Hitv. Evang. Főgimnázium Értesítője az 1918/1919.-iki és 1919/1920.-iki iskolai évről.* Közzéteszi HITTRICH Ödön igazgató. Budapest, Franklin, 1920, 13; *A Budapesti Ág. Hitv. Evang. Főgimnázium Értesítője az 1920/1921.-iki iskolai évről.* Közzéteszi HITTRICH Ödön igazgató. Budapest, Franklin, 1921, 13; *A Budapesti Ág. Hitv. Evang. Főgimnázium Értesítője az 1921/1922.-iki iskolai évről.* Közzéteszi HITTRICH Ödön igazgató. Budapest, Franklin, 1922, 14.

²³⁷ *Hivatalos Közlöny*, 36. évf., 25. sz., 1928. december 15. 356.

²³⁸ *Budapesti Közlöny*, 78. évf., 9. sz., 1944. január 13. 1.

²³⁹ A Dubravszky László Alapítvány honlapja: dubravszky.hu (2017. október 15.)

²⁴⁰ Uo.

²⁴¹ Gerenday Antal (1818–1887), Kölcsey eredeti szatmárcsekei síremlékének alkotója.

²⁴² dubravszky.hu (2017. október 15.)

²⁴³ *Nagy Ferenc második és harmadik kormányának minisztertanácsi jegyzőkönyvei: 1946. november 22. – 1947. május 31.* Szerk., a jegyzeteket és a bev. tanulmányt írta Szűcs László és G. Vass István. A köt., Budapest, Magyar Országos Levéltár, 2008. (Magyar Országos Levéltár kiadványai. II., Forráskiadvá-

Kiss Károly még az nemzetgyűlés előtt is felemlegette.²⁴⁴ 1948-ban elveszítette állását, 1949-től 1951-ig kitelepítették Hajdúhadházára.²⁴⁵ Dubravszky az asztrológia mellett antropológiával és az eszperantó nyelvvel is foglalkozott.²⁴⁶ Dubravszky sosem nősült meg. Hagyatékát a Dubravszky László Alapítvány gondozta, mely Dr. Kiss Zsuzsanna tájékoztatása szerint a tanulmány írásának időpontjában megszüntetés alatt állt.²⁴⁷

décsi BORBÉLY ERVIN jogász²⁴⁸ (Kassa, 1911. március 2.²⁴⁹ – 2002. március 13.²⁵⁰) Apja décsi Borbély Tibor (1878–1951) ezredes,²⁵¹ anyja magyarbaksai Dull Erzsébet. Tekla nevű húga egy évvel fiatalabb volt nála. Az evangélikus vallású Ervin gyermekkorától fogva költő akart lenni.²⁵² A jogi doktorátus után történelmi és magyar nyelvvel kapcsolatos tanulmányokba kezdett, ám apja nem fizette tovább a tandíját.²⁵³ Tanulmányait négy évig magánúton folytatta, mígnem 1939 nyarán apai nyomásra az Iparügyi Minisztériumban helyezkedett el mint előadó;²⁵⁴ először a Munkásügyek Szakosztályára került, majd az Ipari Közigazgatási Jogi Ügyek Szakosztályán tevékenykedett. 1947 tavaszi letartóztatásakor miniszteri tanácsos, az Építésügyi Minisztérium Közigazgatási (Elnöki) Osztályának vezetője.²⁵⁵ Irodalmi műveit Ékes Ákos néven jelentette meg. Az asztrológiával Kodolányi János hatására ismerkedett meg, aki 1946-ban kezébe adta Györffy asztrológia-tankönyvét.²⁵⁶ Mindketten a Magyar

nyok; 46) 131–132.

²⁴⁴ *Az 1945. évi. november hó 29-ére összehívott Nemzetgyűlés naplója*, V. kötet. 89–101. ülés. (1947. február 4. – 1947. február 26.), Budapest: [s. n.], 1952, 513–514.

²⁴⁵ dubravszky.hu (2017. október 15.) Részletesebben lásd: VESZPRÉMY Márton (megjelenés alatt)

²⁴⁶ Uo.

²⁴⁷ Dr. Kiss Zsuzsanna személyes közlése (2017. szeptember 4.).

²⁴⁸ Ha másként nem jelzem, a Borbély Ervin személyével kapcsolatos információkat Horányi Károlynak köszönhetem.

²⁴⁹ Borbély Ervin születési horoszkópjának fényképe szerepel a *Mérleg és világlép* című kötet elején, a címloldal előtt. Ékes Ákos: *Mérleg és világlép: cikkek, olvasójegyzetek, kordokumentumok*, Budapest, Tertia, 2001.

²⁵⁰ Halálhíre: *Magyar Nemzet*, 65. évf., 69. sz., 2002. március 23. 18. Temetése március 28-án a vecsési Ecseri úti temetőben volt.

²⁵¹ Született 1878. július 22., Budapest. Meghalt 1951. december 31., Eger. Szülei: décsi Borbély Jenő Antal (1848–1920) ítéltáblai bíró és Weszely Emma. Katona volt, részt vett az első világháborúban, Przemyslénél hadifogságba esett. 1930-ban mint hadbíró ezredes ment nyugdíjba. Az adatok forrása a család honlapja: decsi-borbely.hu/decsiborbely/indexm.htm (2019. január 16.)

²⁵² Ékes Ákos: „A Magyar Közösségről”. In *Uó* (2001) 205–215., 209.

²⁵³ Uo.

²⁵⁴ Uo.

²⁵⁵ *Magyar Távirati Iroda*, 1947. március 4., „Ujabb 25 összeesküvőt tettek át a népügyészséghez. Magasrangú minisztériumi tisztviselők a kilencedik csoportban”. *Szabad Nép*, 5. évf., 53. sz., 1947. március 5. 1; „A belügyminisztérium közzétette a letartóztatottak újabb névsorát”. *Új Dunántúl*, 4. évf., 53. sz., 1947. március 5. 2; MÉRAY Tibor: „Összeesküvők az íróasztal mögött. Néhány arckép”. *Szabad Nép*, 5. évf., 54. sz., 1947. március 6. 3.

²⁵⁶ Ékes Ákos: *A pontmindenség: igazi csillagászat*, Budapest, Tertia, 1999. (Ariadné könyvek) 11; *Uó*: „Levelezésem Kodolányival”. In *Uó* (2001) 190–196, 192; *Uó*: „Asztrológiai szemlélet”. In *Uó* (2001) 225–232, 227.

Közösség nevű titkos társaság tagjai voltak. Tóth János, a Közösség vezértanácsának tagja révén ismerkedtek meg egymással 1945 decemberében. Borbélyt a Magyar Közösség ún. köztársaság-ellenes összeesküvésének leleplezését kísérő letartóztatási hullám során tartóztatták le 1947 februárjában.²⁵⁷ Az első ítélet után feltételesen szabadlábra helyezték. Állásából 1948-ban elbocsájtották.²⁵⁸ 1948 márciusában ítéletét 8 hónapra egy év börtönre súlyosbították.²⁵⁹ Ezután volt napszámos, kubikos, építőmunkás, vasrakodó.²⁶⁰ 1951–1953 között kitelepítették.²⁶¹

Borbély Ervin Györffy kivül Baktay tankönyvté²⁶² és Dubravszky László egy 1947-es gépelt anyagát is ismerte, de a kortárs asztrológusok munkásságát nem találta kielégítőnek, így érdeklődése Ptolemaiosz felé fordult. Asztrológiai tárgyú írásai 1999-ben és 2001-ben jelentek meg nyomtatásban.

MÓRICZ EMIL jogász (Kassa, 1911. július 29. – Győr, 1994. január 9.)²⁶³

Móricz Emil Manó néven született,²⁶⁴ volt egy ikertestvére.²⁶⁵ Római katolikus vallású. 1940-ben diplomázott a Pázmány Péter Tudományegyetem Államtudományi Karán. 1941-től segédfogalmazó,²⁶⁶ 1943-tól fogalmazó²⁶⁷ az Országos Társadalombiztosító Intézetnél.

Móricz Emil személyét az teszi különlegessé, hogy a magyar irodalmi élet számos alakjával levelezésben állt. Fennmaradt irodalmi levelezése két szakaszra osztható: az egyik a harmincas éveket öleli fel 1940-ig, a másik az 1954–1957 közti időszakot.

A levelek megszületését Móricz irodalmi érdeklődése ösztönözhette: láthatóan sokat olvasott, és – bár kötete soha nem jelent meg – ő maga is írt verseket, egyik-másik írónak el is küldte őket. Az írókkal korábbi személyes ismeretség nélkül vette fel a kapcsolatot; általában egy éppen általa frissen elolvasott könyvükhöz gratulált. Az írók válasza legtöbbször csak egy rövid, udvarias köszönet volt. A harmincas évek leveleinek másik visszatérő témája Móricz tudóbaja: ezt általában mindenkinek megemléttette, valószínűleg azért, hogy némi sajnálatot (és az ezzel járó jóindulatot) váltson ki az ismeretlen levélíró iránt. A legkorábbi levél az egyetlen külföldi személy,

²⁵⁷ ÉKES Ákos (2001) 212. Részletesebben lásd: VESZPRÉMY Márton (megjelenés alatt)

²⁵⁸ *Magyar Távirati Iroda*, 1948. március 24., „Nagyszabású átszervezés és tisztogatás az építés- és köz-munkaügyi minisztériumban”. *Szabad Nép*, 6. évf., 70. sz., 1948. március 25. 3.

²⁵⁹ *Magyar Nemzet*, 4. évf., 53. sz., 1948. március 4. 4.

²⁶⁰ ÉKES Ákos (2001) 213.

²⁶¹ Uo. Részletesebben lásd: VESZPRÉMY Márton (megjelenés alatt)

²⁶² ÉKES Ákos (2001) 192.

²⁶³ Halálhíre: *Magyar Nemzet*, 57. évf., 12. sz., 1994. január 15., 22.

²⁶⁴ Méhes Károly személyes közlése (2017. augusztus 7.).

²⁶⁵ Uő.

²⁶⁶ *Budapesti Közlöny*, 75. évf., 4. sz., 1941. január 5. 7–8; *Magyar Országos Tudósító*, 1941. január 18. 4; *Pesti Hírlap*, 63. évf., 15. sz., 1941. január 19. 6. Az említett segédfogalmazó Rozsnyón lakott. Az asztrológus Móricz egy évvel korábban Rozsnyóról írt Fekete Istvánnak, így egyértelműen ugyanarról a személyről van szó.

²⁶⁷ *Budapesti Közlöny*, 77. évf., 6. sz., 1943. január 9. 8. Ekkor Rimaszombaton lakott.

Thomas Mann 1931. szeptember 16-án kelt válasza.²⁶⁸ Ez a szellemi kapcsolat tartós-nak bizonyult: Mann még 1955. január 21-én is írt Móriczknak.²⁶⁹ Thomas Mann hatása Móricz másoknak írt levelein is érezhető: Tersánszky Józsi Jenőt 1954-ben a Thomas Mann időfelfogásáról alkotott véleményéről kérdezte,²⁷⁰ Dutka Ákosnak írt 1957. június 21-i levele pedig egyetlen hatalmas idézet az *Egy szélhámos vallomásaiból*.²⁷¹ Móricz Emil 1931. október 4-én Krúdynak válaszolt.²⁷² Pár nappal később, október 12-én Herczeg Ferenc válaszolt Móriczknak.²⁷³ Herczeg személyes tapasztalatokkal rendelkezett Móricz betegségeéről: „hiszen az családom betegsége és ifjú éveim állandó része volt.” Bízatta, hogy nem fog belehalni: „gyógyítható, sőt a legtöbb esetben magától meggyógyul.”

1932. február 27-én kelt Kosztolányi válasza.²⁷⁴ Június 7-én Kóbor Tamás,²⁷⁵ két nappal később Csathó Kálmán válaszolt.²⁷⁶ (Móricz mindkettőjüknek tüdőbetegségeiről panaszkodott. Ezt olyan súlyosnak ítélte, hogy Krúdynak és Kóbornak is azt írta, a következő születésnapját sem fogja megérni.) Július 21-én kelt Falu Tamás válasza: Móricz neki verseit küldte véleményezésre.²⁷⁷

1933. szeptember 14-én kelt Zilahy Lajos válasza. Móricz szeptember 18-án írt Heltai Jenőnek,²⁷⁸ amire Heltai szeptember 20-án válaszolt.²⁷⁹ (A válaszlevelek tanúsága szerint Móricz 1933-ban már „Dr.”-ként írta alá a leveleit.)

1937. január 4-ről maradt fenn egy Márai Sándor által írt válasz.²⁸⁰ Szintén ebből az időszakból származik Hunyady Sándor válasza: a levélpapír kitöltetlen fejlécére az 193... dátumot nyomtatták.²⁸¹ (Hunyady is nyugtatta: nem fog belehalni a tüdőbajba.) Szintén ebből az első időszakból származhat Babits Mihály datálatlan vála-

²⁶⁸ PIM Kézirattár, 1982. évi kézirattári szórvány, V. 4699/3. A levél másolat. Az eredeti lelőhelye: Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf Thomas-Mann-Sammlung „Dr. Hans-Otto Mayer” slg 120/Dok/23

²⁶⁹ *Thomas Mann és Magyarország*. [Válogatta, szerkesztette és az előszót írta MÁDL Antal, GYÓRI Judit.] Budapest, Gondolat, 1980, 386.

²⁷⁰ PIM Kézirattár, 1971. évi kézirattári szórvány, V. 3435/2

²⁷¹ MTA Könyvtár és Információs Központ (továbbiakban MTA KIK) Kézirattár, MS 4191/229

²⁷² KRÚDY Zsuzsa: „Krúdy Gyula levelesládájából”. *Jelenkor*, 1971/1., 67–70, 70; Uő: *Apám, Szindbád*, Budapest, Magvető, 1975, 292.

²⁷³ PIM Kézirattár, 1971. évi kézirattári szórvány, V. 3441

²⁷⁴ PIM Kézirattár, 1971. évi kézirattári szórvány, V. 3426. Kiadása: KOSZTOLÁNYI Dezső: *Levelek, naplók*. [Egybegyűjt., sajtó alá rend. és a jegyzeteket írta RÉZ Pál.] Budapest, Osiris, 1996. (Osiris klasszikusok) 645–646.

²⁷⁵ PIM Kézirattár, 1971. évi kézirattári szórvány, V. 3434

²⁷⁶ PIM Kézirattár, 1971. évi kézirattári szórvány, V. 3425

²⁷⁷ PIM Kézirattár, 1971. évi kézirattári szórvány, V. 3429

²⁷⁸ PIM Kézirattár, Heltai Jenő-hagyaték, V. 3823/533

²⁷⁹ PIM Kézirattár, 1971. évi kézirattári szórvány, V. 3423

²⁸⁰ PIM Kézirattár, 1971. évi kézirattári szórvány, V. 3442

²⁸¹ PIM Kézirattár, 1971. évi kézirattári szórvány, V. 3433

sza,²⁸² melyben szintén Móricz betegségéről esik szó, illetve Kassák Lajosé,²⁸³ aki Móricz egyik írását véleményezte. Szép Ernő válasza szintén datálatlan.²⁸⁴ Méhes Károly visszaemlékezése szerint Móricz Emil nem csak Thomas Mannal, hanem Sigmund Freuddal is levelezett.²⁸⁵ Ha ez valóban igaz, a levelezés az 1930-as évek első felére, de mindenképpen 1938 előttre datálható.²⁸⁶ Móricz egy Dutka Ákosnak írt 1956-os levelében utal a freudi pszichológiára.²⁸⁷

Móricz 1940. november 28-án Rozsnyóról írt Fekete Istvánnak: elkérte a születési adatait, és felállította a horoszkópját.²⁸⁸ (A korábbi levelek mind a kassai Rákóczi út 50. szám alól keltek).

Az asztrológia először 1940-ben bukkan fel Móricz levelezésében, így feltehető, hogy valamikor 1937 és 1940 között ismerkedett meg vele. A pontos dátumot nem lehet tudni: Móricz Emil különböző emberekkel teljesen ellentmondó adatokat közölt arról, hogy mikor is kezdte. Szabó Lőrincnek 1954-ben azt írta, hogy 15 éve foglalkozik asztrológiával (=1939).²⁸⁹ Dutka Ákosnak 1956 augusztusában azt írta, hogy 23 éve (=1933),²⁹⁰ de ez szeptemberre már 21 évre csökkent (=1935).²⁹¹ 1961-ben Németh Lászlónak azt írta, 18 éve asztrológizál (=1943).²⁹² Méhes Károly visszaemlékezése szerint Móricz az asztrológiát Baktay Ervintől tanulta.²⁹³ Felmerülhet a kérdés, hogy ez alatt személyes kapcsolatot kell-e érteni, vagy pedig *A csillagfejtés könyvének* olvasását. Az utóbbi mindenestre bizonyított: Móricz a Szabó Lőrincnek írt 1954. szeptember 3-i levelében két oldalon keresztül idéz belőle.²⁹⁴ A Fekete Istvánnak írt levél alapján úgy tűnik, Móricz ekkor kezdte gyűjteni az írók horoszkópjait: későbbi levelezésének ez lett az egyik fő célja az irodalmi eszmecsere mellett. Móricz egyúttal

²⁸² PIM Kézirattár, 1971. évi kézirattári szórvány, V. 3437, *Babits Mihály kéziratjai és levelezése. (Katalógus)* Összeáll. CSÉVE Anna – PAPP Mária. II. *Levelezés*, Budapest, Argumentum, PIM, 1993. (Klasszikus magyar írók kéziratának és levelezésének katalógusai; 3) 135., Uo. IV. *Levelezés*. 271.

²⁸³ PIM Kézirattár, 1971. évi kézirattári szórvány, V. 3427

²⁸⁴ PIM Kézirattár, 1971. évi kézirattári szórvány, V. 3428

²⁸⁵ Méhes Károly személyes közlése (2017. augusztus 9.).

²⁸⁶ Daniela Finzi, a bécsi Freud-múzeum kutatási igazgatója kérdésekre nem tudta megerősíteni a levelezés tényét. Daniela Finzi személyes közlése (2017. szeptember 4.).

²⁸⁷ MTA KIK Kézirattár, MS 4191/227

²⁸⁸ GÁSPÁR János: *Fekete István sorsa...*, Ajka, Fekete István Irodalmi Társaság, 2016, 8–10. Érdekes módon a születés ideje pontatlanul szerepel az anyakönyvben, ahol a délután fél kettő helyett délután három olvasható. Gölle 1900. évi születési anyakönyv 8. sz.

²⁸⁹ MTA KIK Kézirattár, MS 2281/143. („15 éve foglalkozom tudományosan asztrológiával és eredményeim nem a legrosszabbak.”)

²⁹⁰ MTA KIK Kézirattár, MS 4191/226 („Én már 23 éve foglalkozom tudományos alapon asztrológiával, külföldi szaklapokban is megjelentek tanulmányaim és Adyról hatalmas tanulmányvázlatom van készben.”)

²⁹¹ MTA KIK Kézirattár, MS 4191/227

²⁹² MTA KIK Kézirattár, MS 6330/141. A levél kiadása: *Németh László élete levelekben. 1949–1961.* [A levelet összegyűjt., szerk. NÉMETH Ágnes, a jegyzeteket és az utószót írta DOMOKOS Mátvás.] Budapest, Osiris, 2000. (Osiris klasszikusok) 870. (1658. sz.)

²⁹³ Méhes Károly személyes közlése (2017. augusztus 7.).

²⁹⁴ MTA KIK Kézirattár, MS 4684/295

taktikát is váltott: levelezésének második szakaszában, az 1950-es években már gyakran hivatkozott közös ismerősökre, amikor egy író ismeretlenül megkeresett (Szabó Lőrincnél Várady Szabolcsra, Kodolányinál Horváth Árpádra, Németh Lászlónál dr. Szalay Ferire). Ezt a harmincas években nyilván még nem tehette meg, mert huszónévesként nem rendelkezett megfelelő társadalmi kapcsolatokkal. Új módszere sikerre is vezetett: az ötvenes évek levelei lényegesen hosszabbak és tartalmasabbak, mint a harmincas években kapott rövid udvariassági köszönőlevelek.

Úgy tűnik, Móricz Emil 1954-ben vette fel újra az irodalmi levelezés fonalát, ekkor már a győri Bajcsy-Zsilinszky utca 3/a alól. 1954. január 15-én kelt Lyka Károly válasza.²⁹⁵ Két levél, egy február 24-i és egy március 17-i maradt fenn Tersánszky Józsi Jenőtől, aki kedvesen és hosszan válaszolt Móricznak.²⁹⁶

Egy fennmaradt 1954. április 28-i válasszal kezdődik Szabó Lőrinc és Móricz Emil hosszas levelezése.²⁹⁷ Móricz július 17-én írt Szabó Lőrincnek.²⁹⁸ Elkérte születési adatait, és a horoszkóp pontosságának ellenőrzéséhez ezt is kérte, írja meg, mikor volt komoly beteg.²⁹⁹ Szabó Lőrinc július 24-én válaszolt.³⁰⁰ Feleségének nem titkolt lenézéssel számolt be róla („Liptákéknak ma írok. A győri dr. Móricznak is, hadd játszsziék az asztrológiájával és velem.”).³⁰¹ Móricznak írott válaszában előrebojcsájtotta: „hitetlen kutya vagyok, sajnos, ebben a doktrínában is”, ám megírta a kért születési adatot, és részletezte eddigi betegségeit.³⁰² Móricz szeptember 3-án válaszolt,³⁰³ majd november 19-én írt újra.³⁰⁴ A következő levél 1955. október 8-i.³⁰⁵ Ebben Móricz az elkövetkezendő időszak bolygóhatásairól tájékoztatta Szabó Lőrincet, egészen 1956. februárig szólóan. Úgy tűnik, Móricz Emil a prognózisban kizárólag tranzitokkal dolgozott. Baktay valóban nem volt nagy véleménnyel a direktiókról, a szolár felállításhoz pedig a tartózkodási hely ismeretére van szükség, így érthető, hogy Móricz a tranzitokat választotta. Szabó Lőrincnek október 18-án válaszolt.³⁰⁶ Ebben az asztro-

²⁹⁵ PIM Kézirattár, 1971. évi kéziratári szórvány, V. 3424

²⁹⁶ PIM Kézirattár, 1971. évi kéziratári szórvány, V. 3435/1–2

²⁹⁷ PIM Kézirattár, 1971. évi kéziratári szórvány, V. 3431

²⁹⁸ MTA KIK Kézirattár, MS 2281/143.

²⁹⁹ Móricz valóban pontosította is a horoszkópot. November 19-i levelében azt írja, hogy Szabó Lőrinc MC-je Rák 26°-on van. Ez kb. 18:55-ös születésnek felel meg, ami tíz perccel későbbi, mint a Szabó Lőrinc által megadott háromnegyed hét.

³⁰⁰ PIM Kézirattár, 1971. évi kéziratári szórvány, V. 3421

³⁰¹ KABDEBŐ Lóránt: i. m. II. 1945–1957. 429.

³⁰² A Szabó Lőrinc által közölt este háromnegyed hetes adat helyett az anyakönyvben a kerekített este hét órás időpontot találjuk. Miskolc 1900. évi születési anyakönyv 447. sz.

³⁰³ MTA KIK Kézirattár, MS 4684/295

³⁰⁴ A levél érdekes módon két példányban is megvan az MTA KIK Kézirattárában. Az MS 4684/296 jelzetűről hiányzik az aláírás. Az MS 2281/144 jelzetű viszont alá van írva, így minden bizonnyal ez volt az elküldött példány. A levél kiadása: *Szabó Lőrinc környezetének naplói*. [Vál., sajtó alá rend. és az utószót írta TÓTH Mariann.] [Miskolc], Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Kar, 2007. (Szabó Lőrinc füzetek; 8) 193–195.

³⁰⁵ MTA KIK Kézirattár, MS 2281/145

³⁰⁶ PIM Kézirattár, 1971. évi kéziratári szórvány, V. 3438

lógiaival szembeni szkepticizmusának finom iróniával adott hangot: „Az említett novemberközepe utáni időszak, egyéb dolgokból következtetem, csakugyan nyugtalan lesz köröttem; de majd szedek elég sok idegcsöndesítőt és sokat gondolok a Holdra, a Marsra, az Uránuszra meg a Napra és egyéb közös barátainkra.” Móricz november 17-én írt Szabó Lőrinc feleségének,³⁰⁷ melyben beharangozta a december második felében esedékes látogatásukat. (Ezt valószínűleg megelőzhette egy levél Szabó Lőrincné részéről, de arról nincs tudomásunk.) Az utolsó levél egy évvel későbbi: Móricz Emil 1956. december 31-én újévi jókívánságait küldte.³⁰⁸

Pór Bertalan³⁰⁹ és Ráth-Végh István³¹⁰ rövid válaszában (december 5. és 6.) kívül az 1955. évben a Kodolányi Jánossal folytatott levelezést találjuk. Ennek első darabja június 29-én kelt,³¹¹ melyben az író Móricz június 16-i levelére válaszol. Ebben Kodolányi kijelenti, hogy érdekli az asztrológia, azon belül is különösen az egyetemes, politikai asztrológia: eltette Eduard Lederer egy 1935-ös újságcikkét, melyben a német származású asztrológus megjósolta Magyarország későbbi sorsát – Kodolányi szerint minden be is következett.³¹² Kodolányi arra is utal, hogy olvasta ókori asztrológusok műveit, ám ő maga nem foglalkozik gyakorlati asztrológiával: a hosszadalmas számításokhoz nincs érzéke. Ugyanakkor kijelenti, hogy asztrológus barátai nézetei sok csalódást okoztak neki, és az egészet inkább tapogatózásnak tartja, semmint tudománynak. Mindezek után talán nem meglepő, hogy visszautasítja Móricz kérését, aki a születési adatait szeretne volna megtudni. Kodolányi részben azzal érvel, hogy nincs szüksége ilyen jellegű segítségre: „Megvan a saját horoszkópom, a gyermekeimé, az unokáimé.”³¹³ Móricz Emil megismételhette kérését, mert december 22-i levelében Kodolányi ismét elutasítja azt.³¹⁴ Ezt írja: „Évek óta figyelem az asztrológusok véleményét: csalódások sorozata.”³¹⁵ És hozzáteszi: „Egyébként szerintem az a leghelyesebb,

³⁰⁷ MTA KIK Kézirattár, MS 2285/347

³⁰⁸ MTA KIK Kézirattár, MS 2281/146–147

³⁰⁹ PIM Kézirattár, 1978. évi kéziratári szórvány, V. 4417/4

³¹⁰ PIM Kézirattár, 1978. évi kéziratári szórvány, V. 4417/3

³¹¹ PIM Kézirattár, 1971. évi kéziratári szórvány, V. 3422

³¹² Az említett cikk *Az Est* 1937-es vagy 1939-es riportja lehetett, ahol Lederer egy 1937-es előadását foglalta össze. „Egy asztrológus megcsinálta Csonka-Magyarország horoszkópját”. *Az Est*, 28. évf., 92. sz., 1937. április 24. 4; KENESSEY Péter: i. m.

³¹³ Borbély Ervin leírja: Kodolányi nem volt biztos benne, hogy este vagy reggel fél nyolckor született-e. Borbély szerint az anyakönyvi bejegyzésben este fél nyolc szerepelt, de ők az ehhez tartozó Mérleg aszcendenst nem fogadták el, és a Bika aszcendenssel járó reggel fél nyolc mellett tették le a voksukat. ÉKES Ákos (2001) 195.

³¹⁴ PIM Kézirattár, 1978. évi kéziratári szórvány, V. 4417/1. Kodolányi asztrológiához való hozzáállásának kérdését árnyalják irodalmi művei (különösen a *Vízöntő* című regény), melyek szintén tartalmaznak asztrológiai utalásokat, ám ezekkel ebben a tanulmányban terjedelmi okok miatt nem tudok foglalkozni. Köszönöm Horányi Károlynak, hogy felhívta a figyelmemet erre a szempontra. A kérdésre a teljesség igénye nélkül lásd: Tüskés Tibor: *Kodolányi János*, 2. kiad., [Pécs], Pro Pannonia, 1999, 206–212; HORÁNYI Károly: „Vízöntő küszöbén: Kodolányi János: Vízözön I. rész”. *Magyar Szemle*, XIII. évf., 2004, 106–121.

³¹⁵ Kodolányi itt minden bizonnyal barátjára, Borbély Ervinre utal. Borbély leírja, hogy sokat vitatkoztak az asztrológiáról Kodolányival, aki Borbély minden egyes, a jövőre utaló reményteli megjegyzé-

ha az ember nem törődik a horoszkópjával s ha van, úgy tesz, mintha nem lenne.” Móricz ezzel biztosan nem értett egyet.

Levelezőtársai közül Móricz egyértelműen Dutka Ákossal volt a legszívélyesebb viszonyban. Fennmaradt levelezésük 1954-ben kezdődik Dutka válaszával (1954. július 1.).³¹⁶ Móricz hosszú hallgatás után 1955. november 9-én írt újra.³¹⁷ Panaszkodik: racionalizálás miatt áprilisban elbocsájtották a munkahelyéről (nem írja, honnan), és csak a Temetkezési Vállalatnál kapott munkát anyagnyilvántartóként. „A munka sivár, unalmas, agyam kiszárad lassacskán és 430 forinttal kapok kevesebb fizetést, mint azelőtt.” Erre Dutka bizonyára válaszolt, ám az a levél nem került közgyűjteménybe. Móricz következő levele 1956. augusztus 4-i.³¹⁸ Ebben megemlíti Adyról szóló, készülő asztrológiai tanulmányát.³¹⁹ Mivel Móricz szerint az Uránusz kiemelt helyen állt Ady horoszkópjában, érdeklődik, hogy Dutka szerint a technikai újítások érdekelték-e Adyt (a modern technika az asztrológia szerint az Uránuszhoz tartozik). Dutka 1956. augusztus 13-i válaszában kijelenti, hogy ő is hisz a „kozmosz erők reflexében.”³²⁰ Érdeklődése főként az egyetemes, politikai asztrológiára irányult. Ezt írja: „Kedves Móricz Emil, ha már itt tartunk az asztrológiánál, engem is roppant érdekelne, a mai idők egyetemes horoszkópja.” Az égen fényesen ragyogó Mars aggodalommal tölti el őt, írja az asztrológusnak a háború és a véröntás ősi bolygójára utalva – mindezt 1956 augusztusában. Móricz azonban szeptember 11-i válaszában kijelentette: „Az úgynevezett mundán, vagy politikai horoszkópokban nem hiszek, még pedig azért, mert nem tudjuk, melyik időpontot vegyük egy-egy ország pontos születési idejének.”³²¹ Ellenben felajánlotta, hogy elkészíti Dutka horoszkópját, ha az megküldi születési adatait. Móricz december 30-i és 1957. június 21-i levelei lényeges eszmecsere már nem tartalmazzak.³²²

Móricz Emil fennmaradt irodalmi levelezésének egy utolsó, kései darabja a Németh Lászlónak 1961. április 26-án írt levél, melyben afelől érdeklődik, hogy *A két Bolyai*hoz végzett kutatások közben nem találkozott-e véletlenül Bolyai János születésének pontos idejével.³²³

Móricz Emil gyakorlati asztrológiájáról keveset tudunk: itthon soha nem publikált semmit a témában, bár Méhes Károly szerint voltak tanítványai, és szocializmus időszakában gyakran hívták nyugat-német asztrológiai kongresszusokra.³²⁴ Német nyelvű írása jelent meg a *Meridian* című német asztrológiai folyóirat 1979/1-es számá-

.....
sét jóslatnak tekintette. Kodolányinak az volt a véleménye, hogy az asztrológiai szimbólumok a 20. századra már elveszítették használhatóságukat. Ékes Ákos (2001) 193.

³¹⁶ PIM Kézirattár, 1971. évi kézirattári szórvány, V. 3432

³¹⁷ MTA KIK Kézirattár, MS 4191/225

³¹⁸ MTA KIK Kézirattár, MS 4191/226

³¹⁹ Tudomásom szerint soha nem jelent meg.

³²⁰ PIM Kézirattár, 1971. évi kézirattári szórvány, V. 3430

³²¹ MTA KIK Kézirattár, MS 4191/227

³²² MTA KIK Kézirattár, MS 4191/228–229

³²³ MTA KIK Kézirattár, MS 6330/141.

³²⁴ Méhes Károly személyes közlése (2017. augusztus 7.).

ban. Egyetlen könyve 1991-ben *Tattwa* címmel jelent meg.³²⁵ 1952 körül vette feleségül Suhayda Mária (1914–1995) zongoraművésznőt.³²⁶ Gyermekük nem született.³²⁷

BALOGH ENDRE jogász, pénzügyi szakember³²⁸ (Budapest, 1919. május 18. – 2012. december 27.)³²⁹

Édesapja a MÁV-nál dolgozott. Endrének két testvére volt, és ciszterci diák volt.³³⁰ Orvos akart lenni, de az apjának nem volt pénze a taníttatására. Ehelyett érettségi után állást talált neki a saját munkahelyén, az IBUSZ-nál.³³¹ Balogh Endre 1937–1956 között dolgozott itt, idővel a bankosztály vezetőjeként. 1942-ben végezte el a jogot a Pázmány Péter Tudományegyetemen. 1956-ban megválasztották a Forradalmi Bizottságba, ezért elveszítette állását.³³² Az 1957-es évet fogságban töltötte, és csak 1964-re jutott értelmiségi munkához.³³³ Az OTP-től ment nyugdíjba.³³⁴ Az 1950-es években kezdett asztrológiával foglalkozni. Alpáry Imrén keresztül ismerte meg Eduard Lederert. Az ezredforduló körül megjelent asztrológiakönyvei mellett ő a szerzője a budai Ciszterci Szent Imre Gimnázium történetét feldolgozó 1994-es kiadványnak.³³⁵

Foglalkozási háttér

A fent bemutatott asztrológusok többsége katona, jogász vagy pedig mérnök volt. Ez utóbbi elméletileg könnyen magyarázható lenne: a mérnökök rendelkeztek az asztrológiai számítások megértéséhez szükséges matematikai ismeretekkel. Ugyanakkor a három mérnökből kettő, Eduard Lederer és Juhász-Schlatter Viktor a Vehlow-féle iskolát képviselték, ahol a házcsúcsok kiszámítása az ekliptikán történik, és nem az

³²⁵ MÓRICZ Emil: *Tattwa: a 24 percek mágijája: útmutató egy több ezer éves indiai módszer gyakorlati alkalmazásához a mindennapi életben*, Győr, Gordiusz, cop. 1991.

³²⁶ Született 1914. március 16., Eperjes. Meghalt 1995. február 3., Budapest. Halálhíre: *Magyar Nemzet*, 58. évf., 33. sz., 1995. február 8., 18; *Magyar Nemzet*, 58. évf., 36. sz., 1995. február 11. 22. Móricz Emil 1956. szeptember 11-én azt írta Dutka Ákosnak, hogy négy éve házas. MTA KIK Kézirattár, MS 4191/227

³²⁷ Méhes Károly személyes közlése (2017. augusztus 7.).

³²⁸ Dr. Balogh Gábor személyes közlése (2017. augusztus 17.). Ha másként nem jelzem, az életrajzban közölt adatok forrása az a Kalo Jenő által készített interjú, melynek két része meghallgatható: youtube.com/watch?v=LuefAaHN4d4, youtube.com/watch?v=38Oj_xE58os (2017. október 15.).

³²⁹ Dr. Balogh Gábor személyes közlése (2017. augusztus 17.).

³³⁰ Uő.

³³¹ Nevét megtaláljuk Magyarország 1942-es tisztí cím- és névtárában. *Magyarország tisztí cím- és névtára*, 49. évf., 1942. 405.

³³² Részletesebben lásd: VESZPRÉMY Márton (megjelenés alatt)

³³³ Dr. Balogh Gábor személyes közlése (2017. augusztus 17.).

³³⁴ Uő.

³³⁵ *A Ciszterci Rend budai Szent Imre Gimnáziumának története. Az alapítástól a szétszórórtásig, és még azon túl is... 1912–1948–1958.* [Összeáll. ... BALOGH Endre], [Budapest], Ciszterci Cserkészek Baráti Köre Alapítvány, 1994.

egyenlítőn. Juhász-Schlatter Viktor a direkciókat is az ekliptikán számította, a fény-
szögeket pedig (az arabokkal ellentétben) az európai asztrológiában mindig is az ek-
liptikán mérték. Így ennek az iskolának a képviselői az asztrológiát megtisztították
minden olyan eljárástól, ami szférikus trigonometriai számításokat igényelt volna.

A fenti áttekintésből az is látszik, hogy a legtöbben csak nyugdíjba vonulásuk után
tudták teljes figyelmüket az asztrológiának szentelni.

Felekezeti megoszlás

Szembetűnő, hogy a fent bemutatott asztrológusok közül viszonylag sokan zsidó
származásúak vagy evangélikus vallásúak. Ennek az lehet a magyarázata, hogy a ka-
tolikus egyház mindig is gyanakvóan szemlélte, a kora újkorban pedig kifejezetten
tiltotta az asztrológia gyakorlását. Ezzel szemben az evangélikus egyházban hosszú
távon nem az asztrológiát elítélő Luther, hanem a csillagjósást lelkesen támogató
Melanchthon véleménye érvényesült, aki a wittenbergi egyetemet az asztrológiai ta-
nulmányok új központjává tette. Amennyire megállapítható, a Horthy-kori katolikus
sajtó inkább ellenséges volt az asztrológiával szemben. (Az asztrológia marginális
hazai jelenléte koherens hozzáállást és aktív fellépést nem tett szükségessé.) Mind-
ez egy csapásra megváltozott a szocializmus időszakában, amikor a vallásgyakorlás
és az asztrológia ugyanúgy a rendszerrel szembeni ellenállás burkolt kifejezőjévé
vált. A spirituális irányzatok egy táborban találták magukat a materialista filozófiával
szemben. Balogh Endre például asztrológus létére igen közel állt a Ciszterci Rend-
hez. Dubravszky László és Előd István (1912–1990) piarista szerzetes 1955-től 33 éven
keresztül minden héten elkészítették a hívek horoszkópját az Előd István rendelkezé-
sére álló adatokból.³³⁶

A fenti oknyomozás ellen fel lehet hozni azt a véleményt, hogy az asztrológia el-
fogadása, az asztrológia iránti érdeklődés teljesen független vallási vagy foglalkozási
tényezőktől. Ilyen kisszámú példából valóban nem lehet messzemenő következteté-
seket levonni, így a kérdés további vizsgálatra vár.

Keleti érdeklődés, nyugati hatások

Az asztrológia 20. századi reneszánszának az oka a felvilágosodás utáni materialis-
ta világkép el-, illetve megvetésében keresendő.³³⁷ A 20. század elején az asztrológia
iránti érdeklődés jellemzően párosult a keleti tanok, a teozófia és az Rudolf Steiner-fé-

³³⁶ dubravszky.hu (2017. október 15.)

³³⁷ Mircea Eliade véleményét idézi: Hilary M. CAREY: *Courting Disaster: Astrology at the English Court and University in the Later Middle Ages*, Basingstoke, Macmillan, 1992, 165, 7. jegyzet. Györfly László 1935-ös asztrológia-tankönyvében „[a]z anyagiasságba süllyedt XIX. század világcsődjé”-ről ír. GYÖRFLY László (1935): 5.

le antropológia iránti érdeklődéssel. Ennek megfelelően számos asztrológus tekintett mesterének olyan misztikusokat, mint Helena Petrovna Blavatsky (1831–1891) vagy Alice A. Bailey (1880–1949). Ugyanakkor megállapíthatjuk, hogy a Távol-Kelet felé irányuló élénk érdeklődés és utazások (Schwickert, Baktay, Buddhista Misszió) ellenére a korszak asztrológiája teljesen mentes maradt a keleti befolyásoktól. Baktay nem Indiában tanulta meg az asztrológiát, ahogy Schwickert sem Kelet-Ázsiában, hanem mindketten Európában. A nyugatitól markánsan különböző indiai vagy kínai asztrológia nem jutott el Európába. A magyar asztrológiai iskolák a legcsekélyebb keleti hatás nélkül a német nyelvterületen található iskolák filiáléjaként születtek meg. Eduard Lederer és tanítványai a berlini, Dubravszky László a bécsi hagyományokat vitte tovább. A teozófia, illetve az antropológia és a rózsakeresztesség iránti érdeklődés az osztrák irányzatra volt jellemző (Schwickert, Regenstreif). Ez kevésbé meglepő: maga Rudolf Steiner is osztrák volt. Hogy az angol vagy a francia asztrológusok helyett a német anyanyelvűek jutottak szóhoz, az egyrészt hazánk földrajzi fekvésével, másrészt az első világháború utáni politikai helyzet sajátos determináltságával magyarázható. Nyelvi akadályok nem voltak, mivel a Monarchia idején felnőtt hazai értelmiség láthatóan otthonosan mozgott a német nyelvben. A nyugati hatások terjedését segítette az a tény is, hogy a Hitler elől menekülő zsidók Magyarországot láthatóan biztonságos helynek tartották.³³⁸

Ugyanakkor a fenti áttekintésből nem csak az látszik, hogy a régió honnan importálta az asztrológiát, hanem az is, hogy hova exportálta: Dél-Amerikába.

Tűrt, tiltott

Az asztrológia reneszánsza az Egyesült Királyságból indult ki, ahol már az 1884–1914 közti harminc évben népszerűvé vált.³³⁹ Ehhez képest némi fáziskéséssel jelent meg a kontinensen. A francia újjászületés 1900 körül kezdődött.³⁴⁰ Ausztriában korán felütötte a fejét az asztrológia: Friedrich Schwickert 1904-ben kezdett el foglalkozni vele, Karl Brandler-Pracht 1908-ban alapította meg az Osztrák Asztrológiai Társaságot. Németországban, a 20. század első felének legjelentősebb európai asztrológiai központjában 1910 körül még nem lehetett asztrológiakönyvet kapni.³⁴¹

³³⁸ A menekülés másik lehetséges iránya természetesen az Egyesült Királyság volt. A magyar származású zsidó asztrológus, Ludwig von Wohl (1903–1961), aki Wohl Lajos néven született Berlinben, 1935-ben emigrált a szigetországba, ahol Louis de Wohl néven működött. A háború alatt jelentéktelen, ám annál komikusabb szerepet játszott a brit hírszerzésben (MI5), melynek vezetőit a németek elleni, asztrológiai eszközökkel történő pszichológiai hadviselés fontosságáról akarta meggyőzni. Ellic HOWE: i. m. 204–218. Könyvei révén Wohl a hazai asztrológiára is hatással volt: Györfly László hivatkozik rá. GYÖRFFY László (1935): 268, 1. jegyzet.

³³⁹ Ellic HOWE: i. m. 54, 80.

³⁴⁰ Uo. 76.

³⁴¹ Uo. 89.

A berlini Johannes Vehlow 1915-ben kezdett el asztrológiával foglalkozni, de az igazi fellendülés az 1920-as évekre tehető.³⁴²

Magyarországon először 1926–1928 körül hallunk olyanokról, akik fel tudnak állítani egy horoszkópot (Kürthy György, Györffy László), a kibontakozás azonban az 1930-as évekre tehető. Ekkor jelentek meg az újság-asztrológusok (Prof. Frank Rémy, 1932; Benkő Jenő, 1933–1936), a magukat apróhirdetésben reklámozók (B. F. van Reisner, 1934–1938; Sergius, 1936–1938; Schwimmer, 1938; Alberti Lajos 1938), és velük együtt a szélhámosok is (Ernst Oskar Fluss, 1935–1937). 1937-ben az asztrológiai szimbólumok még annyira nem mondtak senkinek semmit, hogy a *Színbázi Élet* Lederer 1938-ra szóló előrejelzésében mind a tizenkét állatövi jel szimbólumát fejfel lefele közölte le.³⁴³

A két háború között színes, aktív és szabad asztrológiai élet volt Magyarországon. Olyan vezető politikusok horoszkópja jelenhetett meg a sajtóban, mint Klebelsberg Kuno³⁴⁴ vagy Gömbös Gyula³⁴⁵ – igaz, hivatali idejük letelte után. (A kormányzó születésének vagy eskütételének horoszkópjával ugyanakkor senki nem mert próbálkozni.)³⁴⁶ A hatóságok csak nagyon ritkán léptek fel asztrológussal szemben – kizárólag olyan esetben, ha a lakosság panaszai egyértelműen csaló szélhámosra hívták fel a figyelmet.³⁴⁷ A sajtó élénk érdeklődést mutatott az asztrológia iránt, jóllehet főként a nagyobb népszerűsége számot tartó politikai jóslatok, és nem annyira az asztrológia technikai vagy filozófiai részletei iránt. Ugyanakkor – a kortárs német vagy osztrák tendenciával ellentétben – a magyarországi asztrológusoknak semmilyen szervezete, szövetsége vagy folyóirata nem volt. A 8,6 milliós országban működő hat asztrológusnak nem volt rá szüksége. Ezt a funkciót az 1906-ban alapított Magyar Teozófiai Társulat,³⁴⁸ illetve az 1932. október 17-én alakult Magyar Metapszichikai Tudományos Társaság töltötte be.³⁴⁹

³⁴² Uo. 66.

³⁴³ „Mit mond Önnek az asztrológia 1938-ra”. *Színbázi Élet*, 1937, 52. sz. 257–268.

³⁴⁴ „A Te csillagod...”. *Színbázi Élet*, 1932, 4. sz. 52–54, 52.

³⁴⁵ KONKOLY Kálmán: i. m.; GYÖRFFY László (1935): 269–276. Marc Edmund Jones (1888–1980) adata szerint Gömbös a december 25-ről 26-ra virradó éjszaka éjfélkor született. Györffy tehát kétszer is hibázott: először, amikor a horoszkópot 0:00 a.m. helyett 0:00 p.m.-re állította fel, majd másodszor, amikor „pontosítás” címén újabb bő 55 perccel toltta el az (amúgy is hibás) születési időt.

³⁴⁶ Legalább is nyilvánosan. Horthy születési adatait megtaláljuk Baktay Ervin hagyatékában egy cédulán, amely Eduard Lederertől származik. VESZPRÉMY Márton (2018): 21–22, 20. jegyzet.

³⁴⁷ Ilyen esetből olyan kevés volt, hogy a sajtónak kellett utángyártania őket. A *Budapesti Hírlap* 1911-ben, 1924-ben és 1933-ban is lehozta egy bizonyos Kádár Ferenc esetét. A Csalogány utcában működő asztrológus mindhárom évtizedben becsapta a hozzá forduló özvegy Sélinger Johannát. Nevük semmilyen más forrásban nem fordul elő: a szórakoztató történet kizárólag az újság hasábjain történt meg. *Budapesti Hírlap*, 31. évf., 101. sz., 1911. április 30. 52; *Budapesti Hírlap*, 44., évf. 64. sz., 1924. március 16. 13; –ázs: „Mit üzent a Jupiter?”. *Budapesti Hírlap*, 53. évf., 86. sz., 1933. április 16. 34.

³⁴⁸ Alapszabályát a belügyminiszter 1906. október 21-én hagyta jóvá. *Budapesti Közlöny*, 40. évf., 244. sz., 1906. október 21. 1.

³⁴⁹ *Ujság*, 8. évf., 234. sz., 1932. október 18. 7. Egy 1923-as interjú tanúsága szerint Torday Vilmos már korábban meg akarta alapítani a társaságot, de a belügyminiszter nem hagyta jóvá. F. m.: „Négyszem-

Az asztrológiai élet 1927–1947 közti fellendülésével szemben a szocializmus évei alatt csenddel találkozunk.³⁵⁰ A korábbi időszakot jellemző újságcikkek és nyilvános előadások csak a kádári enyhülés időszakában, az 1960-as évek második felében jelenhettek meg először. 1956-ban jöhetett létre – nem utolsó sorban Hetényi Ernő ÁVH-s kapcsolatainak köszönhetően – a Körösi Csoma Sándor Buddhológiai Intézet, az egyetlen hely, ahol a korban félig legálisan lehetett asztrológiát tanulni, igaz, „kozmiobiológiának” álcázva, hogy kompatibilis legyen a rendszer materialista világszemléletével. Mivel ezáltal a materialista értelmezés vált az asztrológia mainstream irányává, a korban az asztrológia legfőbb hazai ellenfelei a csillagászok voltak (Kulin György, Róka Gedeon, Csaba György Gábor, Taracsák Gábor), akik saját területük komolyságát és hitelességét érezték veszélyeztetve.³⁵¹ Míg az 1935–1944 közötti évtizedben ismert szerző által írt asztrológiakönyvből hét jelent meg (Györffy, Vági, Alpáry kétszer, Baktay háromszor), 1947 után egyetlen asztrológiakönyv sem látott napvilágot a rendszerváltásig. Az asztrológiakönyvek és jegyzetek gépelt példányokban, kézről kézre terjedtek. A vasfüggöny a korábban élénk osztrák-magyar asztrológiai kapcsolatoknak is véget vetett: Dubravszky László és Belcsák Sándor, az Osztrák Asztrológiai Társaság elnöke 1994-ben találkozott először.³⁵² Négy évtized után az első asztrológia-tankönyv 1989-ben jelent meg: *A csillagfejtés könyve* Baktaytól. Ezt követte a Dubravszky és Eörssy-féle *A tradicionális asztrológia tankönyve* 1992-ben. A politikai változások előszele elhozta a várva várt szabadságot; búvópatakként bukkantak fel az elmúlt évtizedekben elnyomott szellemi irányzatok. Az 1989. március 10-i alakuló közgyűlés elhatározta a Magyar Asztrológusok Szövetségének létrejöttét. A szervezetet április 19-én vették nyilvántartásba. 1989. július 27-én megalakult a Baktay Ervin Asztrológiai Egyesület, „minisztériumi hozzájárulással”.

Rezümé

Baktay Ervin egyike volt azoknak a komoly tudományos munkát végző személyeknek, akik a 20. században az asztrológiát figyelemre méltatták, így asztrológiai mun-

.....
 közt az élet titkának kutatójával. Beszélgetés Torday Vilmosmal, a magyar metapszichikusok vezérével”. *Pesti Napló*, 74. évf., 267. sz., 1923. november 25. 3.

³⁵⁰ Külön érdekes téma a szocialista állambiztonsági szervek hozzáállása az asztrológusokhoz és az asztrológiához. Ezt terjedelmi okok miatt külön tanulmányban vizsgálom. VESZPRÉMY Márton (megjelenés alatt)

³⁵¹ A vita írásos lenyomatát adják Csaba György (1948–) és Trentai Gábor (1926–) egymással vitatkozó könyvei. CSABA György: *Sorsunk és a csillagok*, [Budapest], TIT, [1979]; Uő: *Csillagjósolás: legenda vagy valóság*, [Budapest], Minerva, 1986; TRENTAI Gábor: *Beszéljünk másképp az asztrológiáról: tanulmány az asztrológia múltjáról, jelenéről és biztató jövőjéről*, Budapest, Trentai G., 1988; CSABA György Gábor: *Hazudnak-e a csillagok?: legenda és valóság a csillagjósolásról*, [Budapest], General Press, [2003]. Csaba György 2003-as könyvében végül odáig ment, hogy az asztrológiát bűncselekménynek nevezte. CSABA György Gábor (2003): 281.

³⁵² dubravszky.hu (2017. október 15.)

kássága méltán került a történeti kutatás érdeklődésének homlokterébe. Ugyanakkor Baktay kapcsán előkerült számos olyan asztrológus neve, akik a nyilvánosság számára teljesen ismeretlenek, és a mai asztrológusok szűk körének emlékezetében is csak mint legendás figurák élnek. Kit volt az a Györffy László, akitől Baktay tanulni arakart? Ki volt az az Eduard Lederer, akivel Baktay levelezett, és akinek az újságcikkeire Kodolányi János még 1955-ben is csodálattal gondolat vissza? Ki volt az az Alpáry Imre, aki Szabó Lőrincsel kávézott? Ki volt az a Móricz Emil, aki a magyar irodalom számos jelentős alakjaival állt levelezésben? Ha meg szeretnénk érteni azt a közeget, melyben Baktay Ervin elkezdett asztrológusként működni, és jobban meg szeretnénk ismerni egy évszázad magyar művelődéstörténetének ezt a különös szegletét, elengedhetetlen, hogy ismerjük a 20. századi magyar asztrológusok életrajzát.

Kulcsszavak

asztrológus, életrajz, asztrológiatörténet, okkultizmus, Osztrák-Magyar Monarchia, Magyarország, 20. század, szubkultúra, társadalomtörténet, művelődéstörténet, irodalomtörténet, sajtótörténet, Buddhista Misszió

Abstract

Márton Veszprémy: Astrologers in 20th Century Hungary up to 1989

The oeuvre and significance of Hungarian astrologer Ervin Baktay cannot properly be understood without knowing the intellectual milieu in which he lived and worked. He wished to learn astrology from László Györffy, and was acquainted with Eduard Lederer. He perhaps personally taught Károly John, influenced Sándor Raisz and Kurt Rechnitz, and many others – among them Ervin Borbély and Emil Móricz – through his textbook. Who were these persons? Where did they come from, and how did they become interested in astrology? How did astrology appear in Hungary in the first place? What was the attitude of the government towards astrology and its practitioners in the interwar period during Horthy's conservative regime, or during the decades of communist dictatorship? These are the questions I intend to answer by examining the biographies of twentieth-century Hungarian astrologers from the time of astrology's appearance in the 1920s up to the end of the communist era in 1989.

Keywords

astrologer, biography, history of astrology, occultism, Austria-Hungary, Hungary, 20th century, subculture, social history, cultural history, history of literature, history of journalism, Buddhist Mission